



Kia Hirvonen ja Noora Kerola

# Eläinavusteisuus autismikirjon nuorten toimintaterapiassa

Opas toimintaterapeuteille

Metropolia Ammattikorkeakoulu  
Toimintaterapia AMK  
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma  
Opinnäytetyö  
10.3.2024

# Tiivistelmä

Tekijä(t):	Kia Hirvonen ja Noora Kerola
Otsikko:	Eläinavusteisuus autismikirjon nuorten toimintaterapiassa
Sivumäärä:	32 sivua + 1 liite
Aika:	10.3.2024
Tutkinto:	Toimintaterapia AMK
Tutkinto-ohjelma:	Toimintaterapian tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Lehtori Akvaliina Lacho Lehtori Annariika Anundi Lehtori Jasu Forss

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa opas toimintaterapian ja eläinavusteisuuden yhdistämisestä Eläinkuusikko Oy:lle, jossa sitä hyödynnettäisiin eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelevien toimintaterapeuttien opiskelussa. Asiakasryhmänä projektissa ovat autismikirjon nuoret. Autismikirjo sekä eläinavusteisuus ovat näkyneet julkisessa keskustelussa viimeisimpien vuosien aikana ja myös nuorten lisääntyvät haasteet esiintyvät mediassa aikaisempaa useammin.

Opinnäytetyön taustateoriaksi valikoitui Doris Piercen toiminnan terapeuttisen voiman malli, jossa tarkastellaan toimintaa sen eri ulottuvuuksien kautta. Viitekehyksenä toiminut ICF-luokitus mahdollistaa toimintakyvyn luokittelua biopsykososiaalisesta näkökulmasta. Autismikirjon häiriön Käypä hoito -suosituksessa ICF-luokitus nostetaan esiin keinona kartoittaa autismikirjolla olevan henkilön toimintakykyä. Toimintaterapeuttisen ajattelun lisäämiseksi on hyödynnetty toimintaterapianimikkeistöä. Eläinavusteisuuden käsitteiden määrittelyssä on hyödynnetty Suomen eduskunnan kokoaman asiantuntijaryhmän luomaa termistöä.

Opinnäytetyössä laadittiin opas Eläinkuusikko Oy:ssä eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskeleville toimintaterapeuteille. Oppaan laatukriteereiksi valikoituivat oppaan sovellettavuus, visuaalinen selkeys sekä eläinten hyvinvoinnin huomioiminen. Lopputuloksena projektissa syntyi 36-sivuinen opas, jossa oli 11 käytännön harjoitusta. Harjoitukset suuntautuivat toiminnanohjaukseen, tunne- ja sosiaalisiin taitoihin sekä arkitaitoihin. Pääluokkien valinnassa hyödynnettiin autismikirjon ICF-ydinlistan sekä toimintaterapianimikkeistön koodeja. Harjoitteiden luomisessa taustateorianä toiminnan terapeuttisen voiman malli.

Opas sai palautetta neljältä eläinavusteisesti työskentelevältä, tai eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelevalta toimintaterapeutilta, sekä työelämäkumppaniltamme. Palautteen perusteella oppaan laatukriteerit sekä sen välitön tavoite toteutuivat. Haasteena läpi koko prosessin näyttäytyi tiedon vähäisyys valitusta asiakasryhmästä eläinavusteisessa toimintaterapiassa. Jatkossa tutkimusta eläinavusteisesta toimintaterapiasta sekä autismikirjon nuorten toimintaterapiasta tarvitaan vaikuttavuuden sekä kokemusten kartoittamiseksi.

Avainsanat: autismikirjo, eläinavusteisuus, toimintaterapia, nuoret

---

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

## Abstract

Author(s): Kia Hirvonen and Noora Kerola  
Title: Animal assisted therapy with adolescents on the autism spectrum  
Number of Pages: 32 pages + 1 appendix  
Date: 10 May 2024

Degree: Bachelor of Health Care  
Degree Programme: Occupational Therapy  
Instructor(s): Akvaliina Lacho, Senior Lecturer  
Annariika Anundi, Senior Lecturer  
Jasu Forss, Senior Lecturer

---

The purpose of our thesis was to create a guide for Eläinkuusikko Oy, to be used to support occupational therapists who study animal assisted work. The topic was narrowed down to adolescents on the autism spectrum as the client group. Animal assistance and autism spectrum, as well as increasing challenges among adolescents, have been widely discussed in recent years.

Our theoretical basis was the model Occupation by Design – Building Therapeutic Power. In this model, occupation is viewed through its different dimensions. The International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) enables the categorization of functional ability through biopsychosocial perspective. Current Care Guidelines of the autism spectrum disorder present the ICF as a way of gathering information about the client's functional ability. To add occupational therapy's perspective, we used the Finnish Occupational Therapy Nomenclature. The terms used in animal assisted activity have been determined by an expert group appointed by the Finnish Parliament.

The immediate objective of the project was to create a guide to support occupational therapists who study animal assisted work at Eläinkuusikko Oy. The quality criteria of the product were applicability, visual clarity and consideration of animal wellbeing. The final product includes eleven practical exercises on executive function, social and emotional skills and everyday life skills. The ICF and the Nomenclature were used to choose these categories. Occupation by Design – Building Therapeutic Power acted as the supporting theory in creating the exercises.

The guide was assessed by four occupational therapists and Eläinkuusikko Oy. Based on the feedback, our guide met its goals. Throughout the process, we experienced challenges in finding data on our client group and using animal assisted occupational therapy. In the future, research on these topics is needed to assess effectiveness of animal assisted therapy and gather experiences from the client group and their surroundings.

Keywords: autism spectrum, adolescents, animal assisted therapy, occupational therapy

---

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

## Sisällys

1	Johdanto	1
2	Projektin suunnittelu	2
2.1	Projektin tavoitteet ja hyödynsaajat	2
2.2	Projektiorganisaatio	3
2.3	Projektin päätehtävät	4
3	Toiminnan terapeuttinen voima	6
3.1	Toiminnan vetoavuus	7
3.2	Toiminnan ainutlaatuisuus	8
3.3	Toiminnan täsmällisyys	8
4	Autismikirjon nuorten toimintaterapia	9
4.1	Autismikirjon häiriö	9
4.2	Autismikirjon häiriö nuoruudessa	10
4.3	Autismikirjon toimintaterapia ja kuntoutus	11
5	Eläinavusteisuus autismikirjon nuorten toimintaterapiassa	12
5.1	Eläinavusteinen toiminta	12
5.2	Eläinavusteisuus osana autismikirjon nuorten toimintaterapiaa	14
6	Oppaan suunnittelu ja toteutus	16
6.1	Oppaan laatukriteerit	16
6.2	Oppaan luonnostelu ja kehittäminen	17
6.3	Palautteen keruu ja oppaan viimeistely	20
7	Projektin arviointi	21
7.1	Arvioinnin lähtökohdat	21
7.2	Projektin tavoitteiden saavuttaminen	22
7.3	Oppaan laatukriteerien toteutuminen	23
7.4	Projektin päätehtävien toteutuminen	24
8	Pohdinta	26
	Lähteet	29

Liitteet

Liite 1. Palautelomake

# 1 Johdanto

Autismikirjon häiriön diagnoosit ovat lisääntyneet selvästi viime vuosikymmenien aikana. Vielä 1970-luvulla esiintyvyytenä pidettiin noin 0,05 prosenttia väestöstä, kun taas nykyään yleisesti hyväksytty ajatus on, että elinikäinen esiintyvyys autismikirjolla on noin 1 %. Diagnoosien lisääntymisen nähdään ennemmin johtuvan diagnostiikan kehitymisestä ja oireiden tunnistamisesta, kuin siitä, että oireilu olisi lisääntynyt. (Lundström & Reichenberg & Anckarsäter & Lichtenstein & Gillberg 2015.) Diagnoosien lisääntymisen ja esiintyvyyden vuoksi projektimme asiakasryhmäksi valikoitui autismikirjolla olevat henkilöt. Tästä aiheesta rajattiin vielä autismikirjolla oleviin nuoriin. Sekä toimintaterapia että eläinavusteinen kuntoutus on mainittu mahdollisena kuntoutusmuotona autismikirjon häiriössä (Autismin kirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023). Tämä osaltaan vaikutti asiakasryhmän valintaan.

Toimintaterapia voidaan määritellä jokapäiväisten toimintojen terapeuttisena käyttönä ihmisten, ryhmien tai yhteisöjen kanssa. Toimintaterapeutit käyttävät työssään tietoaan asiakkaan, asiakkaan toimintaan sitoutumisen sekä toimintapohjaisten interventioiden suhteesta. Toimintaterapiaa tarjotaan asiakkaiden kuntoutukseen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. (Boop ym. 2020: 1.) Suomen Toimintaterapeuttiliiton tekemässä toimintaterapian ydinviestissä sanotaan, että toimintaterapeutit saattavat ihmistä merkitykselliseen, toimivaan arkeen, joka on enemmän kuin vain pärjäämistä (Toimintaterapeuttiliitto).

Kelan kirjallisuuskatsauksen mukaan Suomessa ensimmäisen kerran eläinavusteisista menetelmistä on kirjoitettu vuonna 1987, mutta vasta 2000-luvusta eteenpäin niistä on mainittu enemmän kotimaisessa kirjallisuudessa. Vaikka varsinaisia tutkimusartikkeleita ei Suomessa ole vielä aiheesta tehty, on useissa yliopiston ja ammattikorkeakoulun opinnäytetöissä paneuduttu aiheeseen, ja niitä on alkanut ilmestyä useammin vuoden 2010 jälkeen. (Hautamäki & Ramadan & Ranta & Haapala & Suomela-Markkanen 2018: 15–16.) Kesällä 2023 Suomen eduskunnan kokoama asiantuntijaryhmä loi oman termistön kuvaamaan eläinavusteista toimintaa Suomen palvelujärjestelmään sopivaksi (Lipponen ym. 2023). Eläinavusteisten menetelmien suosio vaikuttaisi siis Suomessa nousseen ja siksi halusimme työssämme paneutua aiheeseen. Teimme yhteistyötä työelämäkumppanimme Eläinkuusikko Oy:n kanssa, joka tarjoaa eläinavusteista valmennusta ja lyhytterapiaa asiakkaille, sekä kouluttaa eläinavusteisia valmentajia. Heidän päätoimipisteensä sijaitsee Mäntsälässä, mutta eläinavusteisen valmentajan koulutus

on mahdollista suorittaa eri puolilla Suomea, esimerkiksi Kotkassa tai Oulussa. (Eläinkuusikko Oy 2021.)

Kirjallisuuden kautta olemme perehtyneet autismikirjon häiriöön, nuoruusaikaan elämänvaiheena sekä eläinavusteiseen työskentelyyn ja olemme pohtineet näiden linkittämistä toimintaterapiaan. Doris Piercen toiminnan terapeuttisen voiman -malli valikoitui työmme toimintaterapian näkökulmaksi, sillä mielestämme se antaa kokonaisvaltaisen näkökulman ihmisen toimintaan ja siihen vaikuttaviin ulottuvuuksiin. Sen lisäksi hyödynsimme ICF-luokituksen sekä Toimintaterapianimikkeistön luokitteluja projektissamme suunnataksemme sitä käytännön työelämään soveltuvaksi.

## **2 Projektin suunnittelu**

### **2.1 Projektin tavoitteet ja hyödynsaajat**

Ennen projektin alkua on hyvä määritellä sille tavoitteet, jotka pyritään projektin aikana saavuttamaan (Mäntyneva 2016: 44). Välittömillä tavoitteilla kuvataan projektissa tavoiteltavaa lopputulosta (Silfverberg 2007a: 39). Tämän projektin välittömänä tavoitteena oli luoda opas Eläinkuusikko Oy:ssä eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskeleville toimintaterapeuteille. Oppaassa kerrotaan toimintaterapian ja eläinavusteisen työskentelyn yhdistämisestä, sekä tarjotaan käytännön vinkkejä ja harjoitteita eri eläimien kanssa työskentelyyn autismikirjolla olevien nuorten kanssa. Pääpaino eläinavusteisessa työskentelyssä on tällä hetkellä koira- ja hevosavusteisuudessa (Vehmasto & Lipponen 2021), joten oppaassa pyrittiin työelämäkumppanin toiveiden mukaisesti painottamaan myös muiden eläinten kanssa työskentelyä.

Kehitystavoitteilla kuvataan sitä, mitä projektilla tavoitellaan pitkällä aikavälillä, mahdollisesti vasta projektin päättymisen jälkeen (Silfverberg 2007a: 39). Projektimme kehitystavoitteena oli tarjota eläinavusteista valmennusta opiskeleville toimintaterapeuteille hyödyllinen työkalu opiskelun tueksi. Kehitystavoitteelle on hyvä asettaa mittari, jolla tavoitteen saavuttamista voidaan selvittää (Silfverberg 2007a: 40). Projektin loppupuolella keräsimme palautetta tuotteesta työelämäkumppanilta, opponoijilta, eläinavusteista valmennusta opiskelevilta toimintaterapeuteilta sekä eläinavusteisesti työskenteleviltä toimintaterapeuteilta. Palautteen avulla selvitimme sitä, miten hyvin olimme päässeet kehitystavoitteeseemme ja viimeistelimme opasta saatujen palautteiden mukaan.

Tärkeimpänä oppimistavoitteenamme oli projektin kautta saada vahvaa teoriapohjaa eläinavusteisesta työskentelystä toimintaterapiassa autismikirjon nuorten kanssa. Aihe on itsellemme hyvin tärkeä ja eläinavusteisen terapian hyödyntäminen toimintaterapiassa on molemmilla tulevaisuuden haaveena. Toisena tavoitteenamme oli saada kokemusta projektimuotoisesta työskentelystä. Menetelmänä se on ollut meille vieraampi, mutta koimme sen mielenkiintoisena ja motivoivana työskentelytapana. Koemme, että projektityöskentelyssä on mahdollisuus kehittää asioita eteenpäin konkreettisessa muodossa.

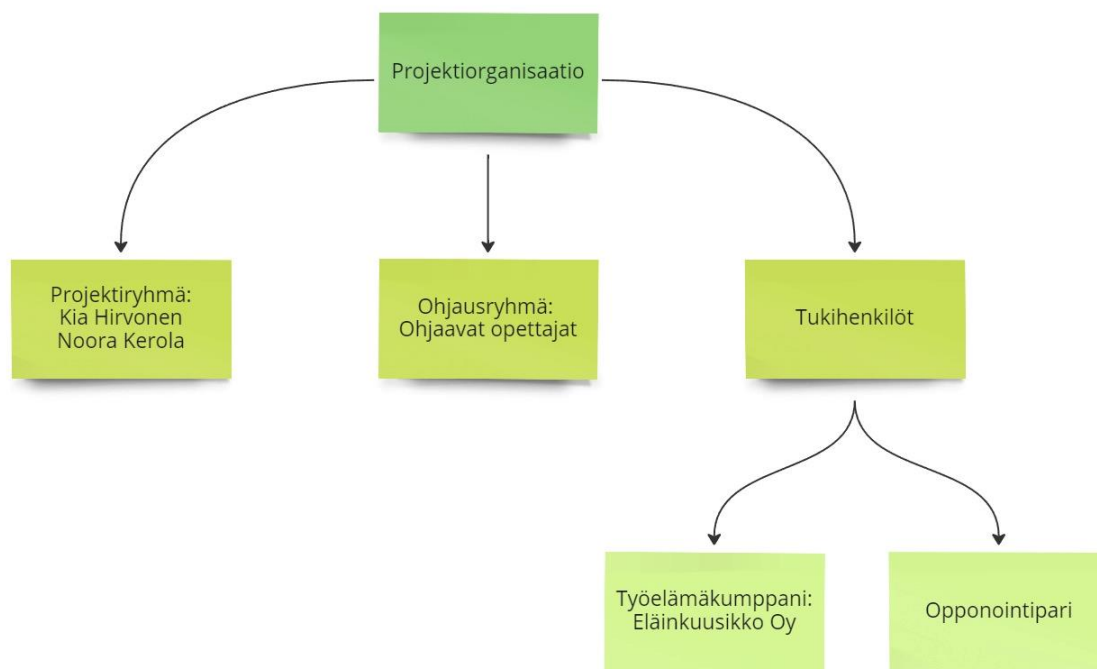
Projektityöskentelyssä on tärkeää, että aloite projektiin tulee suoraan hyödynsaajilta, ja että heillä on ollut mahdollisuus vaikuttaa sen lopputulokseen. Hyödynsaajilla olisi hyvä olla sananvaltaa projektissa, jotta se vastaisi juuri heidän tarpeitaan. (Silfverberg 2007a: 2, 7, 17.) Hyödynsaajat voidaan jakaa välittömiin kohderyhmiin sekä lopullisiin hyödynsaajiin. Välittömät kohderyhmät ovat ne tahot, joiden toimintaa kehitetään tai kenelle luodaan projektin tuote. Lopulliset hyödynsaajat ovat projektissa tärkein kohderyhmä, sillä he tulevat mahdollisesti hyötymään projektin tuottamista tuloksista. (Silfverberg 2007b: 78–79.) Projektimme välittömänä hyödynsaajana on työelämäkumppanimme Eläinkuusikko Oy, jolta saimme aloitteen projektille ja tiivistä tukea koko prosessin ajan. Välittöminä hyödynsaajina ovat lisäksi Eläinkuusikko Oy:ssä eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelevat toimintaterapeutit. Lopulliset hyödynsaajat tulevat olemaan eläinavusteiseksi valmentajaksi kouluttautuvien ammattilaisten asiakkaat.

## 2.2 Projektioorganisaatio

Projektioorganisaatio on se elin, joka toteuttaa projektin, ja sen muodostumiseen vaikuttaa esimerkiksi projektin laajuus ja luonne. Projektioorganisaatio koostuu projektiryhmästä, projektin ohjausryhmästä sekä mahdollisesti projektissa työskentelevistä asiantuntijoista. (Mäntyneva 2016: 21.) Usein projektilla on myös projektipäällikkö, joka vastaa projektin etenemisestä, ja sen arvioinnista (Silfverberg 2007a: 50). Projektissamme projektiryhmään kuuluivat opinnäytetyön tekijät Noora Kerola ja Kia Hirvonen. Molemmat projektiryhmäläiset huolehtivat yhdessä projektin etenemisestä, eikä erilliselle projektipäällikölle ole ollut tarvetta.

Ohjausryhmän tehtävänä projektissa on muun muassa projektisuunnitelman läpikäyminen ja hyväksyminen, projektinjohtamisen valvominen sekä projektin tulosten hyväksyminen (Mäntyneva 2016: 23). Ohjausryhmänä projektissa toimivat opinnäytetyötä ohjaavat opettajat. Ohjaajat valvoivat projektin etenemistä, sekä neuvoivat ja ohjasivat

projektin eri vaiheissa. He myös arvioivat ja hyväksyivät projektin lopputuloksen. Näiden ryhmien lisäksi projektilla voi olla myös tukihenkilöitä (Ruuska 2012: 129). Projektissamme tukiryhmänä toimi opponointipari, jonka tehtävänä oli antaa palautetta opinäytetyöstä. Tukiryhmään kuului myös projektin työelämäkumppani, eli Eläinkuusikko Oy:n Tanja Paasonen. Lisäksi tukea opinäytetyön kirjoittamiseen saimme myös opiskelijaryhmältä, sekä perheeltä ja ystäviltä.

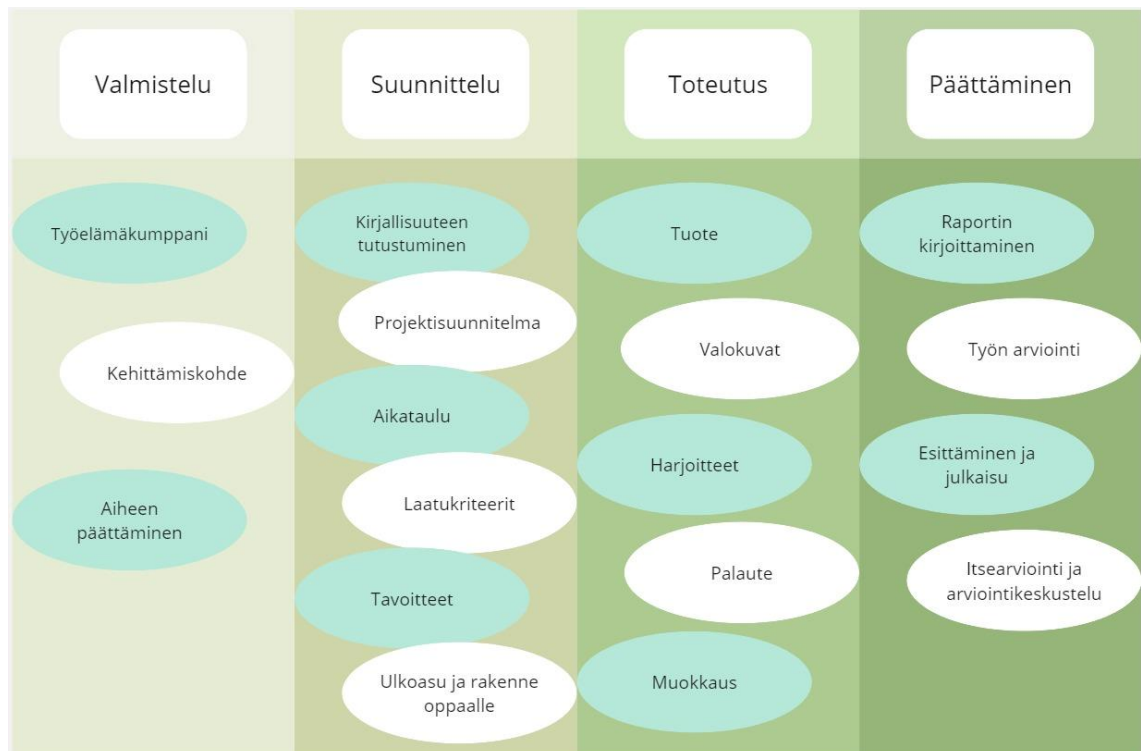


Kuvio 1. Projektiorganisaatio (Mäntynevaa 2016 mukailten).

### 2.3 Projektin päätehtävät

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä (practice-based thesis). Toiminnallinen opinnäytetyö on tutkimuksellisen kehittämisen tapa, jossa kehittämisen tavoitteena on ammatillinen tuotos. Tämä tuotos voi palvella kohderyhmää tai toimintaympäristön arjen käytäntöjä, ja se tehdään yhdessä työelämäkumppanin kanssa tiettyyn tarpeeseen, jossa tarvitaan kehittämistä. (Kostamo & Airaksinen & Vilka 2022: 9–11.) Tämän projektin tavoitteena oli tuottaa opas eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelijoille toimintaterapeuteille. Opas tarkentui eläinavusteisen toimintaterapian keinoihin autismikirjolla olevien nuorten kanssa. Valitsimme oppaan kohderyhmäksi noin 14–17-vuotiaat nuoret, sillä halusimme pitää asiakasryhmän selkeästi rajattuna. Idea oppaaseen nousi työelämäkumppanin tarpeesta saada materiaalia, jossa korostettaisiin eri

eläinten vahvuuksia eläinavusteisessa työskentelyssä. Tarvetta oli myös materiaalille, jossa yhdistettäisiin toimintaterapiaa eläinavusteiseen työhön.



Kuvio 2. Projektin päätehtävät (Mäntyneva 2016 mukailen).

Projektin ensimmäinen vaihe on nimeltään valmisteluvaihe (Mäntyneva 2016: 16). Valmisteluvaihe oli projektimme ensimmäinen päätehtävä. Projektimme alkoi tammikuussa 2023. Lähdimme selvittämään opinnäytetyön tarvetta eläinavusteisesta terapiasta ja tutustumaan eri toimijoihin Suomessa, jotka työskentelevät eläinavusteisesti. Otimme yhteyttä lukuisiin yrityksiin ja kysyimme tarvetta opinnäytetyölle tähän aiheeseen liittyen. Työelämäkumppaniksemme valikoitui Eläinkuusikko Oy, joka ilmaisi tarpeen materiaalille, jossa yhdistetään toimintaterapia ja eläinavusteinen työskentely. Yhdessä Eläinkuusikko Oy:n kanssa päätimme alustavan aiheen projektille.

Projektimme toinen päätehtävä, suunnitteluvaihe, sijoittui keväälle 2023. Suunnitteluvaiheessa on oleellista määritellä projektille tavoitteet, aiheen rajaus, aikataulu, mahdolliset kustannukset sekä riskit (Mäntyneva 2016: 17). Suunnitteluvaiheessa tutustuimme kirjallisuuteen autismikirjon häiriöstä, nuoruudesta ikävaiheena, eläinavusteisesta työskentelystä sekä toimintaterapiasta ja kokosimme niistä työhömmme teoriapohjaa. Teimme yhteistyössä työelämäkumppanin kanssa aiheen lopullisen rajauksen ja aloimme sen pohjalta luomaan projektisuunnitelmaa. Suunnitelmassa kartoitimme projektimme mahdollisia riskejä, kustannuksia sekä aikataulua. Tässä vaiheessa loimme

myös oppaалlemme tavoitteet sekä laatukriteerit yhdessä työelämäkumppanimme kanssa. Lisäksi ideoimme opasta ja lähdimme luomaan sille alustavaa rakennetta.

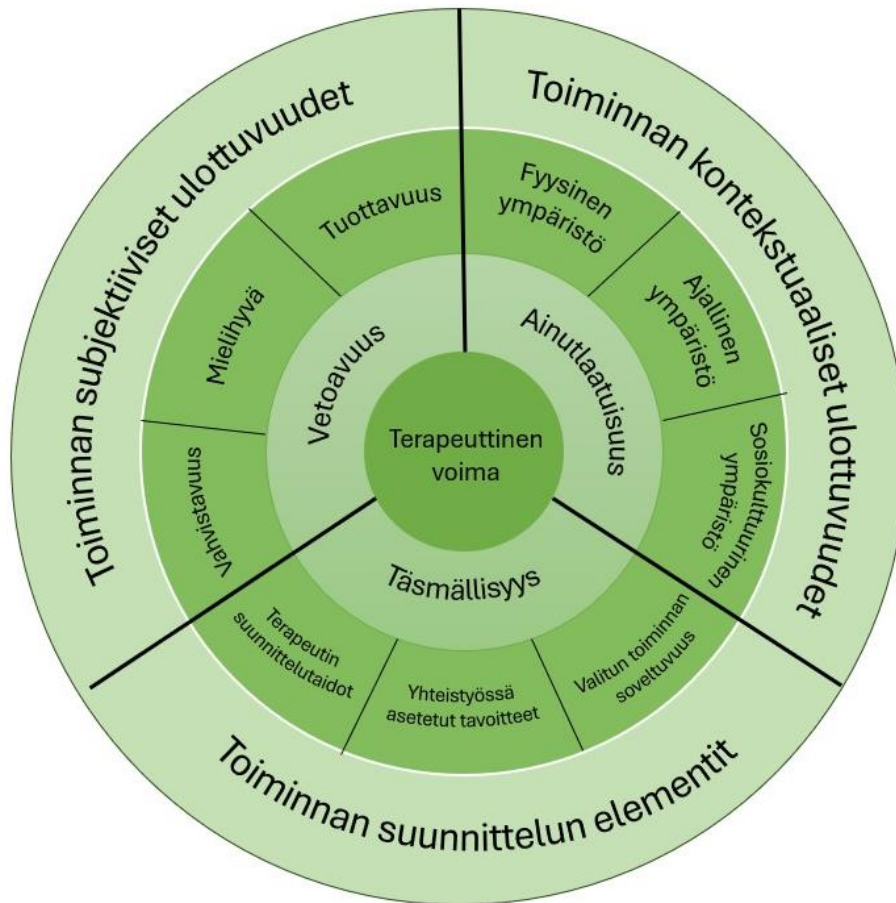
Projektin kolmantena päätehtävänä on sen toteuttaminen. Siinä toteutetaan suunniteluvaiheessa luotu projektisuunnitelma ja tarpeen mukaan tehdään tuotteeseen muutoksia. (Mäntyneva 2016: 17.) Toteutusvaiheessa lähdimme siis luomaan ideoimaamme tuotetta. Alustava aikataulu toteutusvaiheelle oli kesä ja alkusyksy 2023. Toteutusvaiheessa kirjoitimme oppaaseen tekstit, toteutimme ulkoasun ja kokosimme tarvittavat valokuvat. Ideoimme valittujen taustateorioiden pohjalta oppaaseen harjoitteita.

Teimme opasta tiiviissä yhteistyössä työelämäkumppanimme kanssa ja saimme koko prosessin ajan häneltä palautetta työstämme. Keräsimme kirjallista palautetta myös tuotteemme testikäyttäjiltä sekä opponoijiltamme. Työstimme opasta vuoden 2023 loppuun asti, sillä muokkasimme opasta saamamme palautteen perusteella.

Toteutusvaiheen jälkeen tulee viimeisenä päätehtävänä projektin päättäminen, jolloin kirjataan lopullinen projektin raportti, jossa arvioidaan projektin onnistumista (Mäntyneva 2016: 17). Projektin päättäminen ajoittui suunnitelmamme mukaisesti keväälle 2024. Kirjoitimme työstämme raportin, jossa arvioimme projektimme onnistumista sekä päätehtäviemme ja laatukriteeriemme toteutumista. Lähetimme työme arvioitavaksi ja esitimme opinnäytetyömme ja julkistimme sen maaliskuussa 2024. Suoritimme myös kypsyysnäytteen sekä teimme itsearvioinnin.

### **3 Toiminnan terapeutin voima**

Jotta toimintaa pystytään hyödyntämään tehokkaimmin käytännössä, tulee terapeutin ymmärtää sen eri ulottuvuudet ja miten niiden avulla voidaan käsitteellistää terapiassa esiintyviä vaikutuksia. Doris Piercen toiminnan terapeutin voiman mallissa esitellään kuusi ensisijaista toiminnan ulottuvuutta, joista kolme on subjektiivisesta ja kolme kontekstuaalisesta näkökulmasta. Näiden lisäksi malliin kuuluu toiminnan suunnitteluprosessin elementit. Toiminnan terapeutin voiman mallin arvo on siinä, että se suurin piirtein kuvailee sekä ihmisen koko monimutkaisen toiminnallisen kokemuksen että terapeutin prosessin elementit. (Pierce 2000: 250–251.)



Kuvio 3. Toiminnan terapeuttinen voima (Pierceä 2000: 252 mukailen).

### 3.1 Toiminnan vetoavuus

Toiminnan subjektiivisten ulottuvuuksien avulla tarkastellaan toiminnan vetoavuutta. Vetoavuus kuvailee sitä, miten houkuttelevana asiakas kokee terapeuttisen toiminnan vahvistavuuden, mielihyvän ja tuotteliaisuuden näkökulmasta. Tässä mallissa mielihyvä, vahvistavuus ja tuotteliaisuus nähdään ominaisuuksina, jotka ovat olemassa jossakin määrin yhtäaikaaisesti, kaikissa toiminnallisissa kokemuksissa. Jokainen toiminnallinen kokemus on siis sekoitus näistä kolmesta. (Pierce 2000: 252.)

Ihmiset rakastavat olla tuottavia ja se näyttäisi olevan keskeinen osa toimintaamme. Tuotteliaisuus käsitteenä ulottuu pidemmälle kuin pelkästään työntekoon liittyvänä terminä ja sitä on kaikissa päämääräkeskittyneissä toiminnoissa. Tuotteliaisuus usein luo suurta henkilökohtaista nautintoa. Terapiaan sitoutumisen näkökulmasta tärkeänä elementtinä on myös mielihyvä. Se on lähes vastakohta päämääräkeskittyneelle tuotteliaisuudelle, sillä se on enemmän prosessikeskittyntä. Mielihyvä on nautintoa, jota saamme, kun suoritamme mieluisia toimintoja ja intervention hyöty voikin riippua siitä,

miten mielekäs toiminto meille on. Mielihyvän tunteella voi olla vaikutusta terveyteemme, mielialaamme sekä kuntoutumiseemme. Tuotteliaisuuden ja mielihyvän lisäksi toiminnan vetoavuuteen vaikuttaa sen vahvistavuus. Vahvistavuus on näistä ulottuvuuksista vähiten ymmärretty ja laiminlyödyin osa. Sillä on merkittävä rooli toiminnallisessa kokemuksemme, sillä se palauttaa voimavarojamme ja kykyä jatkaa jokapäiväiseen elämäämme osallistumista. Siihen kuuluu esimerkiksi uni, joka on meille elintärkeä toiminto. (Pierce 2000: 253; Pierce 2003: 98.)

### 3.2 Toiminnan ainutlaatuisuus

Toiminnan kontekstuaaliset ulottuvuudet käsittelevät toiminnan ainutlaatuisuutta fyysisen, ajallisen ja sosiokulttuurisen ympäristön näkökulmista. Yksilökeskeisissä kulttuureissa on toimintaterapiassa ollut luonnollisempaa tarkastella ihmisiä subjektiivisten ulottuvuuksien näkökulmasta. (Pierce 2000: 254.) Ympäristöt, joissa toimimme, vaikuttaa meihin kuitenkin väistämättä ja siksi ne ovat tärkeää ottaa huomioon toimintaterapeutin ammatissa.

Fyysiseen ympäristöön kuuluu ajatus, että toiminnoilla on fyysinen ulottuvuus tai muoto. Tämä on käsitteenä hyvin laaja ja siihen lukeutuu muun muassa oma kehomme, ympäristön valot, äänet, hajut sekä esineet, kuten työkalut tai kulkuvälineet. Kaikilla meidän toiminnoillamme on myös oma ainutlaatuinen ajallinen ympäristömme. Ajallisuutta ovat esimerkiksi vuorokausirytmii, vuodenajat, rutiinit sekä ajankulku ja vanheneminen. Toiminnoillamme on omat subjektiiviset ajalliset ominaispiirteensä, kuten toiminnan alku ja loppu. Sosiokulttuurinen ympäristö on taas toimintaterapiassa ollut helpommin ymmärrettävä kuin fyysinen tai ajallinen ympäristö. Toiminnoillamme on monimutkainen sosiokulttuurinen ulottuvuus, jota ei voi sivuuttaa, jos haluamme tarjota tehokasta terapiaa asiakkaalle. Eräs selkeä näkökulma sosiokulttuurisessa ulottuvuudessa on se, miten vuorovaikutteista toiminta on. Joitain toimintoja on mahdollista tehdä vain yksin, kun taas toiset edellyttävät vuorovaikutusta. Sosiokulttuurinen näkökulma käsittelee myös muun muassa identiteettiämme, ihmissuhteitamme, ihmisten erilaisuuksia sekä eri kulttuurien toimintatapoja. (Pierce 2003: 152, 170, 198; Pierce 2000: 255–256.)

### 3.3 Toiminnan täsmällisyys

Toiminnan täsmällisyys käsittelee sitä, miten tarkasti terapeutin toiminta kohdistuu yhteistyössä kehitettyihin toiminnallisiin tavoitteisiin. Täsmällisyydessä on vaihtelevuutta. Tämä voi ilmetä esimerkiksi niin, että sama ryhmäterapia voi auttaa saavutta-

maan yhden asiakkaan tavoitteita paremmin kuin toisen. Täsmällisyyteen toimintaterapiassa vaikuttaa terapeutin suunnittelutaidot, yhteistyössä asetetut tavoitteet ja valitun toiminnan soveltuvuus. (Pierce 2000: 256.)

Toimintaterapeuteilta vaaditaan kehittyntä suunnittelutaitoa. Onnistuneen toimintaterapian tärkeä osa on kehitellä jatkuvasti luovia ratkaisuja asiakkaan elämän ongelmiin ja tavoitteisiin. Suunnittelutaitoihin lukeutuu motivaatio, ideointi, ideoista valitseminen, käyttöönotto ja arviointi. Kun terapeutti asettaa terapian tavoitteen yhdessä asiakkaan kanssa, varmistetaan terapian lopputuloksen vastaavan parhaiten asiakkaan omia arvoja. Tämä tarjoaa asiakkaalle myös enemmän omistussuhdetta terapiaprosessiin, ja siten lisää asiakkaan johdonmukaisuutta ja sinnikkyyttä hänen prosessiin osallistumiseensa. Valitun toiminnan soveltuvuus kertoo sen sijaan siitä, miten hyvin kyseinen toiminta vaikuttaa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminnan soveltuvuudessa esiintyy paljon vaihtelua, ja siihen kuuluu onnistumisen ja epäonnistumisen tunteet asiakkaan terapiassa. (Pierce 2000: 256, 257; Pierce 2003: 264–270, 276, 284.)

## **4 Autismikirjon nuorten toimintaterapia**

### **4.1 Autismikirjon häiriö**

Autismikirjon häiriö on kehityksellinen neurobiologinen häiriö, jonka syytä ei vielä täysin tunneta. Diagnostisina kriteereinä tässä ovat pitkäkestoiset puutteet sosiaalisessa kommunikaatiossa tai vuorovaikutuksessa sekä rajoittuneita, toistavia käyttäytymismalleja, kiinnostuksenkohteita tai toimintoja. Autismikirjon häiriössä oireiden tulee ilmetä lapsuudessa, varhaiskehityksen aikana eikä oireisto selity kehitysvammaisuudella. Näiden diagnostisten kriteerien lisäksi häiriöön voi kuulua myös sensorisia haasteita, puheen kehityksen viivästyminen, vaihtelevuutta kognitiivisessa tasossa sekä oppimis- ja hahmotusvaikeuksia. Diagnostiikasta on myös huomioitava se, että autismikirjon häiriöstä on kyse vasta sitten, jos näistä ominaisuuksista on merkittävää toimintahaittaa elämän tärkeillä osa-alueilla. (Socada 2021; Lord ym. 2020.)

Selvimpinä toimintakykyyn vaikuttavina oireina autismikirjolla näkyy sosiaalisen kanssakäymisen sekä toiminnan ohjaamisen haasteet. Muiden ihmisten aikomusten ja tunteiden sekä kirjoittamattomien sääntöjen ymmärtäminen voi olla vaikeaa. (Socada 2021.) Autismikirjolla olevalle myös omien tunteiden ilmaiseminen ja muiden asemaan asettuminen voi olla haasteellista. Usein erilaiset kielikuvat ja sarkasmi voivat jäädä

ymmärtämättä. Myös ystävien saaminen ja ystävyysuhteiden ylläpitäminen voi olla vaikeaa. (Haroon 2019: 38–39.)

Toiminnanohjaukseen liittyviä haasteita autismikirjolla esiintyy usein, ja varsinkin toiminnan muokkaamisen jäykkyys on yleistä. Usein toiminta ja ajattelu on joustamatonta, ja erilaisiin toimintatapoihin voidaan jumiutua. Autismikirjolla olevilla henkilöillä voi olla tehtynä itselleen tarkat rutiinit, jotka auttavat selviämään elämän sekavuudesta. (Haroon 2019: 39.) Näillä piirteillä voi olla vaikutusta autismikirjolla olevan henkilön osallistumiseen kaikissa elämän osa-alueissa. Sosiaaliin tilanteisiin osallistuminen, itsestä huolehtimisen toiminnot ja työ- tai opiskeluelämään osallistuminen voi tuottaa haasteita.

## 4.2 Autismikirjon häiriö nuoruudessa

Nuoruus kehitysvaiheena sijoittuu aikuisuuden ja lapsuuden väliin. Sen ajatellaan alkavan murrosiän kynnyksellä. Nuoruuden karkeaksi ikähaarukaksi on ehdotettu 10–25 vuoden ikää. Nuoruus on arvokas kehitysvaihe ihmisen elämässä, jolloin yleensä emotionaaliset säätelytaidot, empaattisuus ja metakognitiiviset taidot kehittyvät neurotyypillisillä nuorilla. Nuoruus jaetaan usein kolmeen eri vaiheeseen, joita ovat varhaisnuoruus (10–13-vuotiaat), varsinainen nuoruus (14–17-vuotiaat) sekä myöhäisnuoruus (18–25-vuotiaat). (Kosola & Marttinen 2021.) Nuoruudessa tapahtuu sekä kehityksellisiä että sosiaalisia muutoksia. Muuttuva keho, itsenäistyminen sekä sosiaalisten suhteiden muuttuminen ja lisääntyminen vaikuttavat elämäntilanteeseen ja omaan identiteettiin. Erottautuminen omista vanhemmista, kaverisuhteiden tärkeyden lisääntyminen, ensimmäiset parisuhteet sekä itsenäistyminen ovat kaikki suuria muutoksia. (Nurmi ym. 2015: 142–152, 160–165.)

Autismikirjolla olevalle henkilölle nuoruusikä muodostaa omat haasteensa. Useimmilla autismikirjolla olevilla nuorilla on haasteita esimerkiksi koulusta työelämään siirtymisessä. Muutokseen sopeutumista voidaan kuitenkin helpottaa esimerkiksi koulusta ja työelämästä saatavalla tuella. (Chen & Cohn, & Orsmond 2019: 83–84.) Autismikirjolla olevat nuoret kokevat kuitenkin enemmän koulukiusaamista, kuin muut opiskelijat (Maiano & Normand & Salvas & Moullec & Aimé 2015), ja tämä olisi hyvä kouluympäristöissä huomioida. Autismikirjolla olevien henkilöiden elämässä usein näkyy joustamattomuutta, ja sen takia myös muutokset elämässä voivat olla vaikeita. Murrosiässä muuttuva keho ja mieli luovat myös paljon uusia asioita arkeen. Lisäksi ihmissuhteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvät asiat nousevat usein enemmän esille.

### 4.3 Autismikirjon toimintaterapia ja kuntoutus

Autismikirjon henkilön kuntoutusta suunniteltaessa on huomioitava kokonaisvaltaisesti ja yksilöllisesti asiakkaan tilanne ja toimintakyky. Kuntoutusta suunniteltaessa analysoidaan asiakkaan vahvuuksia ja haasteita. On huomioitava, että tuen tarve on yksilöllistä, ja henkilön toimintakyky ja tuen tarve vaihtelee eri ikäkausina. Kuntoutus voi suuntautua sekä toimintakyvyn ylläpitämiseen että edistämiseen autismikirjon ydinoireiden osalta. Sekä toimintaterapia että eläinavusteinen terapia on mainittu mahdollisena kuntoutusmuotona autismikirjon Käypä hoito -suosituksessa. Kuntoutus on tärkeä jalkauttaa arkiympäristöön, sillä toimintojen vieminen terapiatilanteen ulkopuolelle on usein autismikirjon henkilöille vaikeaa. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023.)

ICF-luokitus (International Classification of Functioning, Disability and Health) valikoitui taustateoriaksi opinnäytetyöhön toimintakyvyn luokittelua mahdollistavan ominaisuuden vuoksi. ICF-luokitus on kansainvälinen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitus, joka kuvaa toimintakykyä biopsykososiaalisesta näkökulmasta. ICF on osa WHO:n luokitusperhettä, johon kuuluu myös ICD-tautiluokitus sekä toimenpideluokitus ICHI. ICF-luokitus avaa toimintakyvyn käsitettä laajasti ja yhdenmukaistaa eri ammattiryhmien kieltä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Autismikirjon Käypä hoito -suosituksessa ICF-luokitus on mainittu keinona kartoittaa autismikirjolla olevan henkilön toimintakykyä esimerkiksi kuntoutusta ja hoitoa suunniteltaessa. ICF-luokituksessa on autismikirjon häiriöille ydinlistat, joita voidaan käyttää hyödyksi, kun asiakkaan toimintakykyä ja hänen ympäristönsä tukitoimia arvioidaan laaja-alaisesti. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus, 2023.) ICF-ydinlistat ovat suunniteltu helpottamaan ICF-luokituksen käyttöä. Niistä löytyy erilaisiin terveydentiloihin liittyviä ICF-luokituksen kuvauskohteita, ja niitä voikin pitää esimerkiksi muistilistoina niistä kohteista, joita vähintään tulisi arvioida tiettyyn sairauteen tai tilanteeseen liittyen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Toimintaterapianimikkeistö on julkaisu, joka on kehitetty toimintaterapeuteille rakentamisen kirjaamisen avuksi sekä tukemaan kuntoutuksen suuntaamisessa ja arvioinnissa. Se kuvaa toimintaterapeutin työn eri osa-alueita luokituksellaan, ja sitä voidaan hyödyntää myös palveluiden tilastoinnissa, tuotteistamisessa, ammattiin orientoitumisessa sekä palvelujen tilaajien ja yhteistyökumppaneiden tiedon lähteenä. (Suomen Toimintaterapialiitto ry 2017.) Toimintaterapianimikkeistö on projektissamme mukana lisäämässä sen toimintaterapeutista näkökulmaa.

Toimintaterapeuttisessa kuntoutuksessa toiminnan terapeuttisen voiman mallia voidaan hyödyntää autismikirjon nuorten kuntoutuksessa useilla eri tavoilla. Toiminnasta voidaan tehdä asiakkaalle vetoavaa huomioimalla, että siinä on vahvistavia, mielihyvää luovia sekä tuottavia piirteitä. Autismikirjon henkilöillä usein on tarkkoja kiinnostuksenkohteita. Näitä kiinnostuksenkohteita, sekä autismikirjon diagnoosiin usein liittyviä vahvuuksia, on tärkeä hyödyntää kuntoutuksessa. (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023.) Usein näiden toimintojen kautta toiminnassa voi myös olla enemmän vetoavia elementtejä, kuten mielihyvää tai tuottavuuden tunnetta. Toimintaterapeutit voivat auttaa autismikirjolla olevia henkilöitä tunnistamaan, huomioimaan ja käyttämään heidän vahvuuksiaan, ja puhua näiden vahvuuksien hyödyntämisen puolesta eri ympäristöissä (Kirby & Morgan & Hilton 2023).

Kuntoutuksessa keskeistä on ympäristön muokkaaminen autismiystävälliseksi (Autismikirjon häiriö: Käypä Hoito -suositus 2023). Toimintaterapiassa voidaan huomioida nuoren fyysinen, ajallinen ja sosiokulttuurinen ympäristö. Toimintaterapeutti voi havaintojensa perusteella muokata nuoren ympäristöjä vähemmän kuormittaviksi. Kuormitusta voi vähentää kouluympäristössä esimerkiksi muuttamalla istumapaikkaa, mahdollistamalla minitaukoja tai vähentämällä ylimääräisiä aistiärsykyitä. Toimintaterapeutti voi myös auttaa konkreettisesti arjen ympäristöissä tapahtuvissa toiminnoissa, kuten kodin ja lemmikin huolehtimisessa. (Tomchek 2016: 17–18.)

Toimintaterapian interventiot voivat keskittyä arjessa pärjäämisen lisäksi sosiaalisiin taitoihin, toistaviin käytösmalleihin sekä osallistumiseen esimerkiksi vapaa-ajan toimintoihin. On todettu, että sosiaalisiin taitoihin liittyvät interventiot, varsinkin ryhmämuotoisena, ovat tuloksellisia toimintaterapiassa. Toistaviin käytösmalleihin sekä esimerkiksi vapaa-ajan toimintoihin osallistumiseen liittyvistä interventioista on saatu vaihtelevia tuloksia, vaikkakin useat vaikuttivat lupaavilta. (Tanner & Hand & O'Toole & Lane 2015: 7–8.)

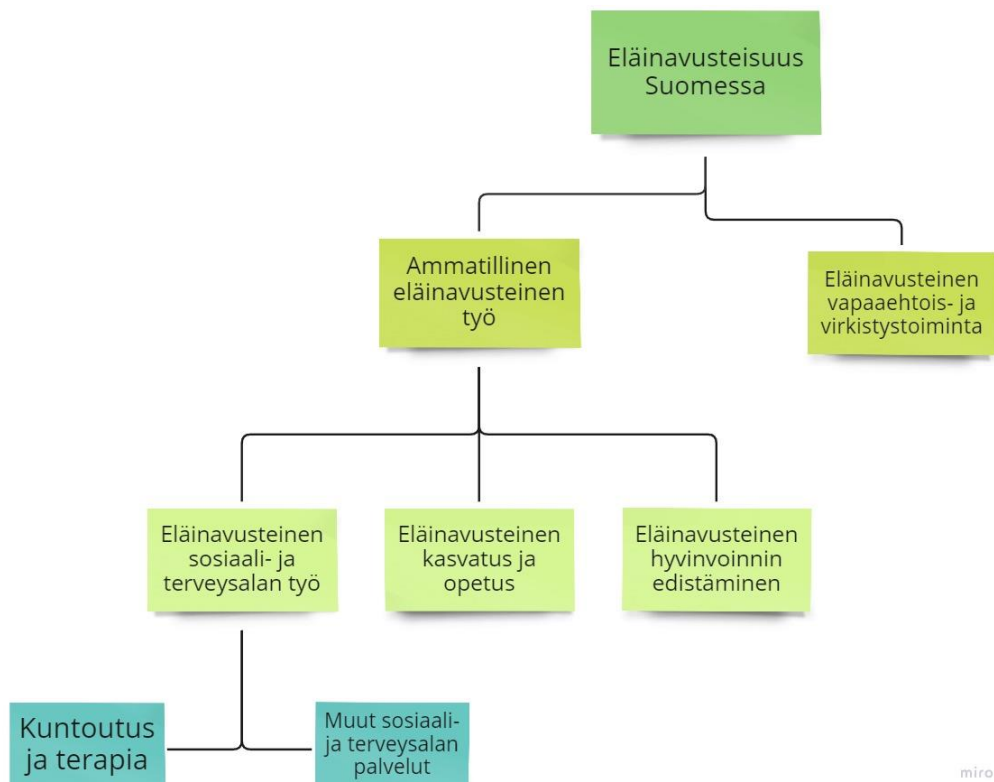
## **5 Eläinavusteisuus autismikirjon nuorten toimintaterapiassa**

### **5.1 Eläinavusteinen toiminta**

Eläinavusteinen terapia (animal-assisted therapy AAT) on tavoitteellista työskentelyä, jossa eläin on olennainen osa asiakkaan hoitoprosessia (Kruger & Serpell 2010: 34). Kansainväliset termit eläinavusteisesta toiminnasta, kuten AAT, eivät kuitenkaan kuvaa

Suomen palvelujärjestelmän kenttää tarpeeksi kattavasti. Tästä syystä Suomen eduskunnan kokoama asiantuntijaryhmä on luonut Suomeen oman termistön kuvaamaan eläinavusteista toimintaa kesällä 2023.

Eläinavusteisuus Suomessa jaetaan eduskunnan eläinavusteisen termistöryhmän mukaan ammatilliseen eläinavusteiseen työhön sekä eläinavusteiseen vapaaehtois- ja virkistystoimintaan. Ammatillinen työ jaetaan eläinavusteiseen sosiaali- ja terveysalan työhön, eläinavusteiseen kasvatukseen ja opetukseen sekä eläinavusteiseen hyvinvoinnin edistämiseen. Eläinavusteinen sosiaali- ja terveysalan työ on jaettu vielä alaluokkiin kuntoutus ja terapia sekä muut sosiaali- ja terveysalan palvelut. Keskitymme tässä opinnäytetyössä käsittelemään eläinavusteista sosiaali- ja terveysalan työtä ja sieltä erityisesti kuntoutusta ja terapiaa, joka on lähinnä kansainvälistä AAT-termiä. (Lipponen ym. 2023; Animal Assisted Intervention International.) Tässä opinnäytetyössä käytämme termiä ”eläinavusteinen terapia”, kun tarkoitamme eläinavusteisuutta osana toimintaterapiaa. Muulloin käytämme ”eläinavusteisuus” tai ”eläinavusteinen työskentely” käsitteitä.



Kuvio 4. Eläinavusteisuus Suomessa (Lipponen ym. 2023).

Eläinavusteisessa kuntoutus- ja terapiatyössä eläinavusteisuus määritellään asiakkaan kuntoutussuunnitelmassa ja sen tulee olla asiakkaan kuntoutustavoitteita edesauttava

tekijä. Terapiatyön tulee noudattaa asetettua suunnitelmaa, olla tavoitteellista sekä siitä on dokumentoitava tarkoituksenmukaisesti. Kuntoutus- ja terapiatyö eläinavusteisesti edellyttää Valviran hyväksymän terapeutin ammattinimikkeen, kuten toimintaterapeutin, fysioterapeutin, puheterapeutin, psykoterapeutin tai psykologin tutkinnon. Lisäksi on suoritettava eläinavusteisuutta käsittelevä täydennyskoulutus. (Lipponen ym. 2023.)

On hyvä huomioida, että terapiassa voi olla työparina erilaisia eläimiä, joilla on omat vahvuutensa. Esimerkiksi aasien ulkonäkö aiheuttaa ihmisissä hyväntuulisuutta eivätkä ne myöskään herkästi säikähdä mitään. Aasit myös pääosin haluavat toimia ihmisen kanssa yhteistyössä. (Ikäheimo 2013: 125–127.) Kissojen vahvuutena puolestaan on itsenäisyys sekä taito olla vuorovaikutuksessa ihmisen kanssa tuottaen samalla sekä sensorista että emotionaalista tukea (Şahin & Kose & Zarif 2018: 98). Mahdollisuuksien mukaan eri eläimiin ja niiden vahvuuksiin toimintaterapeuttisessa työskentelyssä olisi hyvä tutustua. Täten voi olla helpompi pohtia, minkä eläimen kanssa työskentely olisi sekä asiakkaalle että terapeutille tarkoituksenmukaista.

Eläinavusteisessa työskentelyssä voi olla vaarana, että eläin nähdään työvälineenä eikä työparina. Tällöin kyseisen eläimen potentiaalia ei pystytä välttämättä täysin hyödyntämään. Tämä voi myös aiheuttaa sen, että ammattilainen altistaa eläimen liian vaikeaan tehtävään tai ympäristöön eläimen näkökulmasta, jolloin eläin voi herkästi esimerkiksi stressaantua. (Ervast & Raukola-Lindblom 2021: 148–150.) Terapeutin on hyvä osata tulkita omassa terapiakäytössään olevaa eläintä, ja sen käyttäytymismallit on hyvä tuntea. Pystymme tulkitsemaan helpommin oman eläimemme nonverbaalista viestintää kuin tuntemattoman. Eläin tarvitsee itselleen sopivat työolot ja on hyvä mahdollistaa eläimen pääsy pois tilanteesta, jos se itse niin haluaa (Suvilehto 2022: 25).

## 5.2 Eläinavusteisuus osana autismikirjon nuorten toimintaterapiaa

Eläinavusteinen työskentely on lisääntynyt autismikirjon nuorten terapiassa täydentävänä työskentelymuotona. Sillä voidaan harjoittaa esimerkiksi nuoren motorisia, sosiaalisia sekä tunnesäätelyn taitoja. (Rehn & Caruso & Kumar 2023: 9; London & Mackenzie & Lovarini & Dickson & Alvarez-Campos 2020: 4499.) Eläinten kanssa tapahtuva non-verbaalinen vuorovaikutus voi olla autismikirjolla olevalle vähemmän kuormittava vuorovaikutuksen muoto, ja eläinavusteisuus voi myös vähentää käytösongelmia, vahvistaa itseluottamusta sekä lisätä turvallisuuden tunnetta terapiassa (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023). Autismikirjolla oleva nuori voi saada eläimen kanssa positiivisia kokemuksia vuorovaikutustilanteista. Eläinavusteisesta työskentelystä autismikirjon henkilöiden kanssa tarvitaan kuitenkin vielä lisää tutkimustuloksia,

jotta sen tehoa voidaan arvioida luotettavammin (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023).

Eläinavusteisen työskentelyn tavoitteita voi olla esimerkiksi yksinäisyyden väheneminen, sosiaalisten taitojen kehittäminen, kognitiivisen toiminnan kehittäminen, stressin ja ahdistuneisuuden väheneminen, fyysisen toiminnallisuuden kehittäminen sekä asiakkaiden motivointi (Connor & Miller 2000). Samankaltaisia tavoitteita voi löytyä myös toimintaterapeutin työstä autismikirjon nuorten kanssa. Yhteisten tavoitteiden pohjalta voi olla helpompaa suunnitella autismikirjon nuoren toimintaterapiaa. Eläinavusteisuus voi myös edistää terapiasuhteen muodostumista, sekä lisätä terapian vaikuttavuutta (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023). Eläimen läsnäolo terapiassa voi herättää yhteisiä keskustelunaiheita toimintaterapeutin ja nuoren välille. Tästä voi olla hyötyä etenkin terapiasuhteen alussa. Jos eläin on läsnä terapiatilanteissa, voi nuori myös suunnata katseen herkemmin siihen, jolloin hänen ei tarvitse yrittää luoda katsekontaktia suoraan terapeuttiin.

Toiminnan vetoavuutta on mahdollista myös hyödyntää autismikirjon nuorten eläinavusteisessa toimintaterapiassa. Byströmin ja Lundqvist Perssonin (2015) tutkimuksessa huomattiin, että autismikirjon lasten vanhempien näkökulmasta heidän lapsensa pääsivät olemaan tuottavia seuraeläintensä (companion animal) läsnä ollessa. Joidenkin lasten vuorovaikutus eläinten kanssa perustui nimenomaan vastuullisuuteen, ja he osallistuivatkin herkästi eläimen hoitoon, kuten ulkoiluttamiseen tai tarpeiden hoitamiseen. (Byström & Lundqvist Persson 2015: 267–268.) Voisimme ajatella tämän toiminnan olevan vetoavaa sen tuottavuuden näkökulmasta. Eläimet voivat myös vaikuttaa meidän vahvistavuuteemme. Ne voivat auttaa meitä säätelemään tunteitamme, ja näin ollen myös fyysisesti rauhoittaa meitä. Byströmin ja Lundqvist Perssonin (2015) tutkimuksessa eräässä autismikirjon lapsessa todettiin hänen nukkuvan vain, jos koira oli hänen kanssaan sängyssä. (Byström & Lundqvist Persson 2015: 267, 270.) Finen (2010) ja Fine ja Eisenin (2008) mukaan eläinten seura tuottaa ihmisille myös mielihyvää. Joillekin se voi jopa tarjota toivoa ja antaa syyn elää. (Fine 2015: 5.) Autismikirjon nuoren kokiessa terapian tuottavan hänelle mielihyvää, saattaa hän sitoutua toimintaan paremmin. Eläimen kanssa yhdessä toimiminen voisi luoda tilanteesta mielekkäämmän.

## 6 Oppaan suunnittelu ja toteutus

### 6.1 Oppaan laatukriteerit

Oppaan laatukriteerit on hyvä muodostaa jo suunnitteluvaiheessa, jotta niiden toteutuksesta on helppo seurata koko projektin ajan. Huomion kiinnittäminen laatuun takaa varmemmin sen, että tuotteesta syntyy laadukas lopputulos. (Mäntyneva 2016: 100–102.) Laatu on käsitteenä laaja, eikä sitä voi yksiselitteisesti määritellä, vaan se on usean pienemmän tekijän tulos (Ruuska 2012: 234). Opinnäytetyömme laatukriteereiksi muodostui tuotteen mukautuvuus, tuotteen visuaalinen selkeys ja työelämäkumppanin arvojen näkyvyys. Nämä kriteerit muodostettiin yhdessä työelämäkumppanimme Eläinkuusikko Oy:n kanssa.

Toiminnan terapeutin voiman mallissa yhtenä osa-alueena on täsmällisyys, ja siihen kuuluvat terapeutin suunnittelutaidot, valitun toiminnan soveltuvuus sekä yhteistyössä asetetut tavoitteet (Pierce 2000: 256). Halusimme oppaassa olevan toiminnan olevan näihin osa-alueisiin sovellettavissa, joten kriteeriksemme valikoitui **tuotteen mukautuvuus**. Mukautuvuudella tarkoitamme sitä, että tuotetta käytettäessä terapeutin olisi mahdollista hyödyntää suunnittelutaitojaan, sekä mukauttaa toimintaansa niin, että se on asiakkaalle mahdollisimman tarkoituksenmukaista. Halusimme myös varmistaa, että tuote olisi hyvin mukautuva eläinavusteisen terapian ja toimintaterapian yhdistämisessä käytännön tasolla. Tavoittelimme, että tuotteessa esitetyt ohjeet ja vinkit toimisivat aidoissa toimintaterapeuttisissa tilanteissa, joissa eläin toimii työparina. Jotta mukautuvuus onnistuu projektissamme, on meidän muutettava toimintaamme jatkuvasti eteen tulevien haasteiden ja palautteen mukaan, ja joko kehittää tuotettamme tai keksiä siihen jotain uutta lisäksi, jotta tuote vastaisi projektin lopussa tavoitteitamme.

Tuotteen visuaalisella ilmeellä on suuri merkitys siinä, vetoaako se toivotulla tavalla kohderyhmään. Tämän takia on tärkeää luoda tuotteesta hyödynsaajille sopiva. (Torkko 2021: 10.) Toisena kriteerinämme on **tuotteen visuaalinen selkeys**. Tavoitteenamme on, että tuotteessa olisi juuri sopiva määrä teoriaa ja käytännön vinkkejä. Haluamme välttää liiallista tekstin määrää, jotta tuotteesta ei tulisi vaikealukuinen tai sekava. Tuotteen tulisi olla houkutteleva apuväline toimintaterapeuteille, ja mielestämme selkeys edistäisi sen käytettävyyttä. Sen tulisi myös näyttää miellyttävältä, ollen samalla visuaalisesti yhteneväinen Eläinkuusikko Oy:n verkkosivuston kanssa.

Projektin kannalta on tärkeää, että yhteistyökumppanilla on mahdollisuus vaikuttaa tuotteen laatuun (Mäntyneva 2016: 100–102). Tästä syystä halusimme osallistuttaa Eläinkuusikko Oy:tä mahdollisimman paljon, ja saimmekin toiveen huomioida heidän arvojansa liittyen eläinavusteiseen toimintaan. Tuotteen on tarkoitus tulla yrityksen koulutustarjonnan lisämateriaaliksi toimintaterapeuteille. Näistä syistä koimme tärkeänä asiana tuoda Eläinkuusikko Oy:n arvomaailman selkeästi esiin oppaan koko sisällössä. Nostimme yritykselle tärkeistä arvoista työmme kolmanneksi laatukriteeriksi **eläinten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin varmistamisen eläinavusteisessa työskentelyssä**.

## 6.2 Oppaan luonnostelu ja kehittäminen

Kun projektissa ryhdytään luomaan tuotetta, kuuluu siihen vaiheina Jämsän ja Mannisen mukaan (2000) kehitystarpeen tunnistaminen, ideointi, luonnostelu, kehittäminen ja viimeistely (Jämsä & Manninen 2000: 28). Ryhdyimme luomaan opastamme näiden tuotekehittelyn vaiheiden mukaan aloittaen kehitystarpeen tunnistamisesta. Kehitystarpeena tunnistimme yhdessä työelämäkumppanimme kanssa sen, että eläinavusteisessa työskentelyssä on keskitytty pitkään koiraan ja hevoseen, jolloin muut eläimet ovat jääneet selvästi vähemmälle huomiolle. Tästä syntyi yhdessä ajatus luoda opas, joka esittelisi myös muiden eläinten vahvuuksia eläinavusteisessa työskentelyssä ja toimisi eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelevien toimintaterapeuttien tukimateriaalina Eläinkuusikko Oy:n tarjoamassa eläinavusteisen valmentajan koulutuksessa.

Luonnosteluvaiheessa ryhdytään luomaan ideoitua tuotetta. Tässä vaiheessa keskitytään esimerkiksi siihen, mitä tuotteeseen tulee, ketä varten tuote tehdään, mitä arvoja tuote noudattaa, miten tuote rahoitetaan sekä millaisessa ympäristössä sitä käytetään. (Jämsä & Manninen 2000: 43–51.) Luonnostelimme oppaan sisältöä yhdessä Eläinkuusikko Oy:n kanssa, ja päädyimme rajaamaan asiakasryhmän autismikirjon nuoriin. Valitsimme kyseisen asiakasryhmän, sillä koimme, että he voisivat hyötyä toimintaterapiasta, jossa hyödynnetään eläinavusteista työskentelyä. Halusimme sisällyttää oppaan alkuun tietoa toimintaterapiasta, autismikirjosta, eläinavusteisesta työskentelystä sekä näiden mahdollisesta yhdistämisestä. Lisäksi halusimme suunnitella harjoitteita, joiden avulla eläinavusteista toimintaterapiaa voisi autismikirjon nuorten kanssa tehdä.

Työelämäkumppanilta tuli selkeä pyyntö sen suhteen, että oppaassamme näkyvät heidän yrityksensä arvomaailma. Halusimme nostaa oppaassamme erityisesti eläinten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin eläinavusteisessa työskentelyssä, jonka nostimme

myös yhdeksi laatukriteeriksemme. Myös muut yrityksen arvot, kuten eläimen näkökulman huomiointi sekä eläinten käyttäytymisestä ja oppimisesta kertovan tutkitun tiedon käyttö näkyy oppaassamme. Tästä syystä pyrimme hyödyntämään taustateorianan vertaisarvioituja tutkimuksia sekä kotimaista kirjallisuutta aiheista.

Eläinkuusikko Oy toivoi opasta ensisijaisesti sähköisessä muodossa, jotta sen jakaminen olisi helppoa. Päädyimme luomaan oppaamme Canva.com -sivustolla sen käytännöllisyyden sekä helppokäyttöisyyden vuoksi. Canvasta on ilmainen versio, joten se ei aiheuttanut lisäkustannuksia projektillämme. Etsimme työelämäkumppanin pyynnöstä mahdollisia painopaikkoja, joista hän voisi tilata oppaan tulostetussa muodossa. Pyrimme siis luomaan oppaan sellaiseen muotoon, että sitä olisi mahdollista käyttää sekä sähköisenä että painettuna versiona. Koska tuotimme oppaan ilmaisessa palvelussa ja sen ensisijainen muoto on sähköisenä, ei projektimme tarvinnut erillistä rahoitusta. Työelämäkumppanimme kustantaa painetut versiot oppaasta itsenäisesti, jos niitä päätyy hankkimaan.

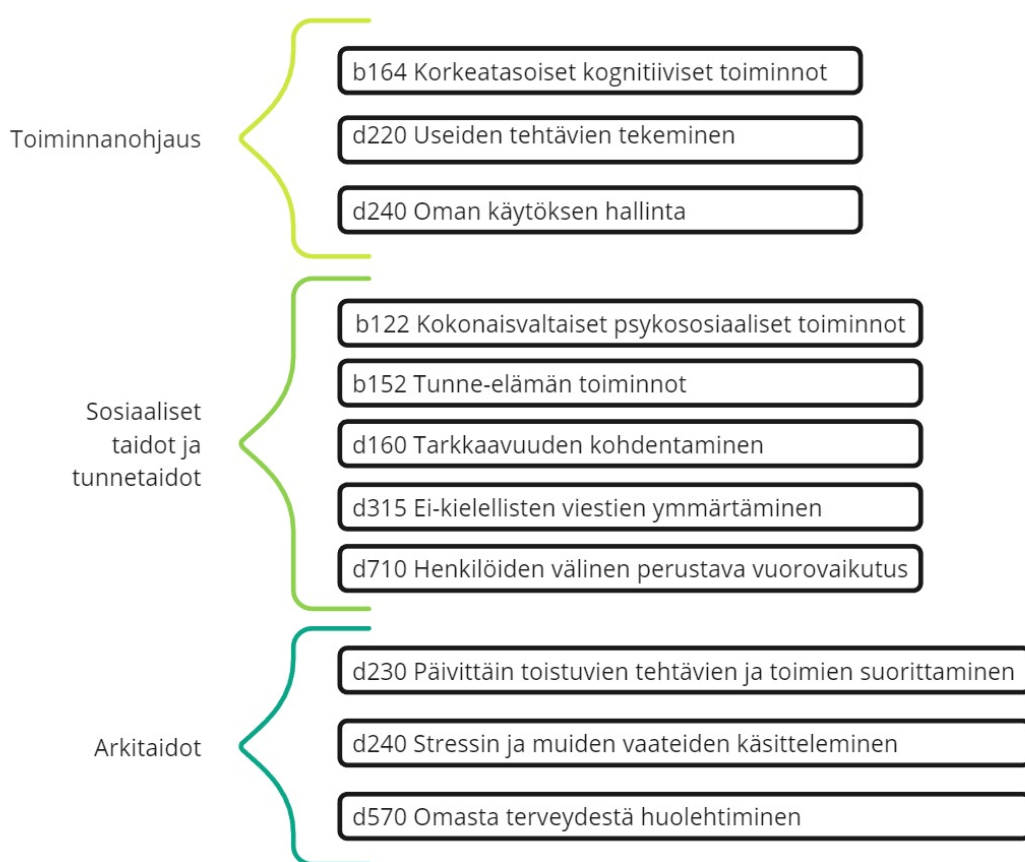
Tuotteen kehittälyvaiheessa aletaan luonnoksen perusteella tekemään tuotetta. Oppaita tehdessä tähän sisältyy valinnat siitä, mitä tietoa oppaaseen tulee sekä miltä sen ulkoasu näyttää. (Jämsä & Manninen 2000: 54–56.) Oppaamme kehittäly lähti liikkeelle ulkoasun luomisella. Valitsimme värimaailmaksi Eläinkuusikko Oy:n nettisivujen värejä vastaavat ja päätimme fonttiin liittyviä asioita sekä sivujen asetteluja. Teimme oppaasta alustavan version, jonka kävimme läpi yhdessä työelämäkumppanimme kanssa. Sen jälkeen lähdimme keräämään oppaan tietoperustaa sekä loimme siihen harjoitteet.

Oppaan teoriaosuudessa keskityimme kertomaan tiivistetysti toimintaterapiasta, eläinavusteisesta työskentelystä, autismikirjon nuorista sekä näiden kolmen osa-alueen yhdistämisestä. Oppaassamme oli teoriaosuudet myös eläinten hyvinvoinnista ja eri eläinten vahvuuksista eläinavusteisessa työssä. Lisäsimme useille sivuille ”niksilaatikoita”, joiden avulla halusimme antaa lukijoille lisätietoa ja vinkkejä. Niksilaatikoiden ajatuksena oli tuoda oppaan sivuille vaihtelua muusta tekstistä. Visuaalisen selkeyden ja työelämäkumppanin toiveen vuoksi päädyimme jättämään oppaan teoriaosuudesta lähdeviitteet pois. Joukkoon tuli myös paljon työelämäkumppanin omaa tietoa sekä korjauksia vanhentuneeseen tietoon, mikä puolsi tätä päätöstä. Koska oppaamme tuli ainoastaan Eläinkuusikko Oy:n käyttöön, halusimme noudattaa heidän toivettaan asian suhteen ja merkitä käyttämämme lähdekirjallisuuden vain oppaan loppuun.

Harjoitteita suunnitellessamme tutustuimme autismikirjon ICF-ydinlistaan. Etsimme sieltä luokituksia, joihin pyrimme suuntaamaan projektissa esiin tulevat interventioideat

ja vinkit. ICF-luokituksen osalta suoriutumisen ryhmästä mukaan valikoitui oman käytöksen hallinta (d250), useiden tehtävien tekeminen (d220), tarkkaavuuden kohdentaminen (d160), henkilöiden välinen perustava vuorovaikutus (d710), omasta terveydestä huolehtiminen (d570), stressin ja muiden vaateiden käsitteleminen (d240) sekä päivittäin toistuvien tehtävien ja toimien suorittaminen (d230). Kehon toimintojen ryhmästä oppaaseen valikoitui korkeatasoiset kognitiiviset toiminnot (b164), ei-kielellisten viestien ymmärtäminen (d315), tunne-elämän toiminnot (b152) sekä kokonaisvaltaiset psykososiaaliset toiminnot (b122). (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Valitut ICF-luokitukset ja niihin liittyvät harjoiteluokat



Kuvio 5. Oppaaseen valitut ICF-luokitukset sekä niihin liittyvien harjoitteiden pääluokat (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023).

Toimintaterapianimikkeistö valikoitui oppaaseen mukaan, sillä halusimme tuoda harjoiteluokkien valintaan sekä harjoitteisiin ICF-luokituksen lisäksi myös selkeämmin toimintaterapian näkökulmaa. Valitut luokitukset ovat pääluokasta RT2, asiakkaan toiminnallisuuden edistäminen, koska halusimme suunnata harjoitteet juuri terapiatyöhön. Valittuja luokituksia olivat RT231 (itsestä huolehtimisen edistäminen), RT239 (ajankäytön hallinnan edistäminen), RT245 (fyysisessä ympäristössä toimimisen edistäminen),

RT252 (prosessitaitojen vahvistaminen), RT253 (psyykkisten taitojen vahvistaminen), RT254 (sosiaalisten taitojen vahvistaminen) RT263 (kognitiivisten valmiuksien kehittäminen) sekä RT265 (sosiaalisten valmiuksien kehittäminen). (Suomen Toimintaterapialiitto ry 2017.)

Valittujen luokitusten sekä taustateoriamme pohjalta harjoitteille tarkentui kolme pääluokkaa: toiminnanohjaus, sosiaaliset taidot ja tunnetaidot, sekä arkitaidot. Näihin luokkiin aloimme kehittämään harjoituksia. Halusimme niiden avulla antaa esimerkkejä siitä, millaisia toimintoja eläinten kanssa voisi tehdä autismikirjon nuorten toimintaterapiassa. Harjoitteiden taustateorian oli Doris Piercen toiminnan terapeuttisen voiman malli. Pohdimme sitä, miten toiminnoista asiakas voisi saada mielihyvän, tuotteliaisuuden ja vahvistavuuden kokemuksia. Otimme huomioon myös toiminnan ainutlaatuisuutta, eli miten ympäristöön liittyvät asiat voivat vaikuttaa harjoitteisiimme. Koska opas haluttiin pitää helppolukuisena ja tarpeeksi kompaktina, päädyimme siihen, että harjoitteita luodaan 3–4 kappaletta yhtä pääluokkaa kohden. Tällöin harjoitteiden kokonaismäärä olisi 9–12 kappaletta. Pyrimme rakentamaan harjoitteet niin, että niitä on helppo soveltaa sekä muokata terapeuttien ja heidän asiakkaidensa tarpeisiin sopiviksi. Tarkoituksenamme oli luoda harjoitteista sellaiset, että niitä on mahdollista toteuttaa eri eläinten kanssa.

Harjoitteita suunnitellessamme pohdimme myös sitä, miten toiminnan täsmällisyyden eri elementtejä on mahdollista tuoda esille. Tavoitteenamme oli, että terapeutti voisi suunnittelutaitojensa avulla suunnata harjoitteita kohti asiakkaan kanssa yhdessä asetettuja tavoitteita. Yhdessä asiakkaan kanssa asetetut tavoitteet voivat motivoida asiakasta ottamaan vastuuta omasta kuntoutusprosessistaan. Jokaisen asiakkaan kohdalla on harkittava myös sitä, onko eläinavusteisten menetelmien käyttö tarkoituksenmukaista juuri heidän terapiaprosessissaan. Toiminnan täsmällisyyden pohjalta pyrimme tekemään harjoitteista helposti sovellettavia ja mukautuvia.

### 6.3 Palautteen keruu ja oppaan viimeistely

Tuotteen arviointiin on hyvä kiinnittää huomiota, sillä usein omalle työlleen voi tulla sokeaksi. Projektille tulisi luoda kattava arviointijärjestelmä, jonka avulla voidaan selvittää, onko projektin tavoitteisiin päästy. (Silfverberg 2007a: 11–12.) Projektin aikana on myös hyvä pyytää palautetta lähes valmiista työstä tuotteen loppukäyttäjiltä, jotka eivät ole olleet mukana tuotteen kehittämisessä. Tällöin palaute tulee oikealta kohderyhmältä, mutta tuote ei ole heille kuitenkaan ennestään tuttu. Tämä mahdollistaa sen, että testikäyttäjät antaisivat rohkeasti myös kritiikkiä tuotteesta. (Jämsä & Manninen 2000: 80.)

Lähetimme oppaamme ja palautelomakkeen työelämäkumppanimme kautta toimintaterapeutille, jotka opiskelevat eläinavusteiseksi valmentajaksi tai työskentelevät toimintaterapeutteina eläinavusteisesti. Halusimme, että kysely on mahdollisimman anonyymi, jotta saisimme autenttista palautetta tuotteestamme. Tämän takia emme olleet itse suoraan testikäyttäjiin yhteydessä, vaan työelämäkumppanimme hoiti oppaan ja palautelomakkeen toimittamisen heille. Pyysimme tässä vaiheessa myös palautetta opponoi-jiltamme, ohjaajiltamme sekä työelämäkumppanilta.

Viimeisenä vaiheena on tuotteen viimeistely. Silloin tuotetta muokataan saadun palautteen perusteella sekä hiotaan teksti ja oppaan ulkoasu kuntoon. (Jämsä & Manninen 2000: 81.) Oppaamme lähetettiin kuudelle toimintaterapeutille, joista neljä vastasi palautekyselyymme. Kaksi heistä oli eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelevia toimintaterapeutteja ja kaksi oli eläinavusteisesti työskenteleviä toimintaterapeutteja. Saamiemme palautteiden perusteella teimme oppaaseemme viimeisiä muokkauksia. Kävimme tekstin huolellisesti läpi, korjaten kirjoitusvirheet ja muokaten lauserakenteita. Lisäsimme oppaaseen viimeiset puuttuvat kuvat sekä hioimme sivujen ulkoasut. Valmiin oppaan lähetimme työelämäkumppanillemme käyttöön. Lopullisena tuotoksena syntyi 36 sivua pitkä opas, joka sisälsi 11 harjoitusta. Teoriakappaleita oppaassa oli kuusi. Opasta on kuvitettu opinnäytetyön tekijöiden ottamilla sekä Eläinkuusikko Oy:n tarjoamilla kuvilla.

## **7 Projektin arviointi**

### **7.1 Arvioinnin lähtökohdat**

Projektin päättämisen yhteydessä oleellisena vaiheena on sen arvioiminen (Mäntyneva 2016: 144). Tarkastelimme projektimme tavoitteiden, päätehtävien ja laatuksien toteutumista oppaasta saamamme palautteen perusteella. Saimme palautetta testikäyttäjiltämme, työelämäkumppaniltamme sekä opponoi-jiltamme. Testikäyttäjät vastasivat luomaamme palautekyselyyn ja työelämäkumppanimme antoi palautetta sekä prosessin aikana että lopussa valmiista tuotteesta. Opponoi-jamme vastasivat palautelomakkeeseemme ja antoivat kirjallisen palautteen oppaamme raakaversiosta.

Palautelomakkeessa (Liite 1) oli monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymykset olimme muotoilleet niin, että saisimme palautetta laatuksien reihimme sekä projektimme tavoitteisiin. Avoimilla kysymyksillä vastaajat saivat kommentoida vapaasti opasta. Näin pystyimme varmistamaan, että saimme haluamiimme

asioihin vastauksen, mutta vastaajat saivat myös kertoa omia huomioitaan, kehitettäviä asioita sekä mitkä asiat heidän mielestään olivat oppaassa positiivista.

## 7.2 Projektin tavoitteiden saavuttaminen

Projektimme välittömänä tavoitteena oli luoda eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskeleville toimintaterapeuteille sähköisessä muodossa oleva opas, jossa kerrotaan toimintaterapian ja eläinavusteisen työskentelyn yhdistämisestä, sekä tarjotaan käytännön vinkkejä ja harjoitteita eri eläinten kanssa työskentelyyn autismikirjolla olevien nuorten kanssa. Välitön tavoitteemme ohjasi työskentelyämme koko projektin ajan. Työelämäkumppanimme oli todella tyytyväinen luomaamme oppaaseen, ja ilmoitti sen tulevan hänen opiskelijoilleen käyttöön. Tämän pohjalta voimme todeta, että täytimme tämän tavoitteemme, sillä saimme luotua oppaan, jonka myös työelämäkumppanimme hyväksyi omaan käyttöönsä.

Projektimme kehitystavoitteena oli tarjota eläinavusteista valmennusta opiskeleville toimintaterapeuteille hyödyllinen työkalu oman opiskelunsa tueksi. Testikäyttäjämme olivat yhtä mieltä siitä, että oppaamme voisi palvella opiskelua eläinavusteiseksi valmentajaksi. He kommentoivat oppaan olevan selkeä ja helppolukuinen sekä siinä olevien harjoitteiden olevan hyviä. Erityisesti oppaassamme pidettiin siitä, että olimme harjoitteiden yhteyteen lisänneet esimerkit ICF-luokituksista. Kommentteina saimme muun muassa:

Erityisen hienoa oppaassa oli ICF-luokituksen käyttö, joka tuo ammatillisuutta ja uskottavuutta työhönne.

Esimerkit terapiatyöhön käytettävistä eri eläimistä ja niiden erityispiirteistä olivat hyödyllisiä eläinten kanssa kokemattomalle toimijalle. Eri esimerkki toiminnot ja niiden yhteyteen merkityt ICF-luokitukset myös erittäin hyödylliset eläinavusteista terapiaa tekeville toimintaterapeuteille.

Myös työelämäkumppanimme antaman palautteen perusteella olimme onnistuneet luomaan juuri hänen opetuskäyttöön sopivan tuotoksen. Olimme onnistuneet luomaan heidän toiveidensa mukaisen työn. Saamamme palautteen perusteella voimme todeta näillä näkymin saavuttaneemme projektimme kehitystavoitteen testikäyttäjien sekä työelämäkumppanin palautteen mukaan. Koska tuotteemme ei ole ollut vielä konkreettisesti käytössä, emme voi vielä olla varmoja kehitystavoitteen toteutumisesta.

Oppimistavoitteenamme projektissa oli saada itsellemme vahvaa teoriapohjaa eläinavusteisesta työskentelystä toimintaterapiassa autismikirjon nuorten kanssa sekä

kartoittaa kokemusta projektimuotoisesta työskentelystä. Omissa oppimistavoitteis-  
samme onnistuimme hyvin. Jo projektia suunnitellessa tutustuimme lukuisiin tutkimuk-  
siin sekä muuhun kirjallisuuteen eläinavusteisesta työskentelystä, toimintaterapiasta ja  
autismikirjon nuorista sekä siitä, miten näitä voisi yhdistää. Oppaan luomisessa paneu-  
duimme aiheeseen vielä syvemmin ja saimme kartutettua itsellemme hyvää teoriapoh-  
jaa aiheisiin. Saimme myös hyvää tuntumaa projektimuotoiseen työskentelyyn sen teo-  
riatietoon tutustuessamme. Saimme projektityöskentelyyn myös apua ohjaajiltamme,  
mikä helpotti opinnäytetyöprosessissamme.

### 7.3 Oppaan laatukriteerien toteutuminen

Ensimmäinen laatukriteerimme oli tuotteen mukautuvuus. Mukautuvuudella halusimme  
varmistaa sitä, että oppaamme sopii eläinavusteiseen työhön kouluttautuvan toiminta-  
terapeutin opiskelun tueksi tarjoten käytännön vinkkejä ja teoriaa. Toiveenamme oli,  
että he kokisivat luomamme harjoitteet itselleen hyödyllisinä ja asiakkailensa sopivina.  
Palautelomakkeemme kautta saatujen kommenttien mukaan testikäyttäjämme kokivat  
luomamme harjoitteet sellaisina, että voisivat ottaa niitä osaksi mukaan omaa työsken-  
telyynsä:

Esimerkkiharjoitteet olivat hyviä ja sain niistä käyttökelpoisia ideoita  
omaankin työhön.

Oppaamme teoriamäärä jakoi testikäyttäjien mielipiteitä. Osan testikäyttäjien mie-  
lestä toimintaterapian osuus olisi voinut olla laajempi, kun taas osan mielestä teoriaa oli  
tarpeeksi. Tämän palautteen perusteella muokkasimme vielä lopullista tuotetta, ja li-  
säsimme sinne yhden sivun teoriaosuuden käyttämästämme toimintaterapeuttisesta  
mallista. Onnistuimme mielestämme tämän laatukriteerin toteutumisessa hyvin ja  
saimme palautteen perusteella vielä viimeistelyä opasta paremmaksi.

Toiseksi laatukriteeriksi oli valittu tuotteen visuaalinen selkeys. Panostimme oppaan ul-  
koasuun jo tuotteistamisen alussa. Valitsimme selkeitä fontteja, ja jäsentelimme tekstiä  
sivuille niin, etteivät ne tuntuisi liian täysiltä. Saimme testikäyttäjiltämme hyvää pa-  
lautetta oppaan visuaalisesta selkeydestä. He olivat yksimielisiä siitä, että opas oli  
helppolukuinen sekä visuaalisesti selkeä. Saimme myös avoimen palautteen kautta po-  
siitiivista palautetta oppaan ulkoasun suhteen sekä testikäyttäjiltä että opponoiijiltamme.  
Kysyttäessä, mikä oppaassa oli hyvää, saimme vastauksena muun muassa:

Opas on helppolukuinen ja visuaalisesti miellyttävä.

Sen harmoninen ja selkeä visuaalinen toteutus.

Selkeys, helppolukuisuus, selkokieliisyys

Oppaan rakenne on selkeä, johdonmukainen ja se etenee loogisesti. Alun tietopläjäykset eläinavusteisuudesta ja autismikirjon häiriöstä toimivat hyvinä introna terapiaeläinten esittelyille ja oppaaseen valikoituneille harjoitteille.

Palautteen perusteella, sekä omasta mielestämme, täytimme tämän laatukriteerin tuotteessamme hyvin. Myös työelämäkumppanimme oli tuotteen ulkoasuun tyytyväinen ja kommentoi sen olevan selkeä.

Viimeinen laatukriteerimme oppaalle oli eläinten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin varmistaminen eläinavusteisessa työskentelyssä. Tämä oli työelämäkumppanimme arvo, jonka näkymistä oppaassa työelämäkumppani erityisesti toivoi. Halusimme huomioida tämän kriteerin erityisen hyvin, ja lisäsimme oppaaseemme sitä käsittelevän sivun, joka käsitteli nimenomaisesti eläinten hyvinvoinnin huomioonottamista terapiatyöskentelyssä. Opponoiiltamme saimme palautteena, että eläinten hyvinvointi on huomioitu ansiokkaasti oppaassa:

Minusta oli erityisen ansiokasta, että olitte lähestyneet eläinten kanssa työskentelyä hyvin eläinlähteisestä näkökulmasta huomioiden eläimen hyvinvoinnin ja aseman tasavertaisena työparina.

Myös testikäyttäjämme olivat sitä mieltä, että eläinten hyvinvointi oli huomioitu oppaassa hyvin ja työelämäkumppanimme oli tähän osuuteen tyytyväinen. Työelämäkumppanin mukaan heidän toiveensa opasta kohden oli toteutettu hyvin.

## 7.4 Projektin päätehtävien toteutuminen

Ensimmäisenä päätehtävänämmme ollut projektimme valmisteluvaihe eteni hyvin ja se toteutui hieman nopeammin, mitä olimme alun perin ajatelleet. Otimme yhteyttä lukuisiin eri yrityksiin ja saimmekin nopeasti itsellemme työelämäkumppanin Eläinkuusikko Oy:stä. Yhteistyömme alkoi tapaamisella etäyhteyden välityksellä, jossa kartoitimme, millaista tarvetta heillä olisi opinnäytetyön muodossa.

Projektimme suunnitteluvaihe eteni hyvin tekemämme suunnitelman mukaisesti. Loimme itsellemme aikataulusuunnitelman, ja sovimme siitä, miten usein tapaamme opinnäytetyömme merkeissä. Suunnitteluvaiheessa kehittelimme myös jo oppaamme mahdollista ulkoasua, ja pohdimme, millaista tietoa siihen haluamme koota. Suuri osa

työskentelystämme tässä vaiheessa keskittyi teoriapohjan kokoamiseen. Tiedonha-  
kuun hyödynsimme koulumme kirjaston MetCat Finnan hakukonetta. Käytimme tiedon-  
haussa muun muassa seuraavia hakusanoja: *eläinavusteinen terapia, eläinavusteinen*  
*työskentely, autismikirjon häiriö, autismikirjon nuoret, autismikirjon nuorten toimintate-*  
*rapia, animal assisted therapy, autism specturm disorder, animal assisted occupational*  
*therapy, occupational therapy with autism specturm ja animal assisted occupational*  
*therapy with autism specturm adolecents*. Kootessamme työhömmme teoriapohjaa ha-  
vaitsimme, että eläinavusteisuudesta ei löydy vielä paljoa kotimaista tutkimustietoa ja  
osassa kirjallisuudessa oli vanhentunutta tietoa. Tämän takia keskityimme eläinavusteisen  
työskentelyn teoriassa tutustumaan englanninkieliseen tutkimustietoon. Havait-  
simme myös, että autismikirjon nuoret ovat vähemmän tutkittu asiakasryhmä kuin au-  
tismikirjon lapset, mikä tuotti meille haasteita.

Projektimme toteutusvaihe lähti käyntiin suunnitelmamme mukaisesti, ja loimme op-  
paalle ulkoasun sekä kehitelimme sille rakennetta. Teimme opasta tasaiseen tahtiin ja  
olimme toisiimme yhteydessä noin kerran viikossa etäyhteyden välityksellä. Tapaami-  
sillamme sovimme työnjaosta, pohdimme yhdessä hankalalta tuntuja asioita ja ja-  
oimme sanallisesti tekemiämme osuuksia toisillemme. Olimme oppaan toteutusvaiheen  
aikana useasti yhteydessä myös työelämäkumppaniimme, ja saimme häneltä paljon  
vinkkejä sekä korjausehdotuksia koskien opasta. Oppaan muokkaamiseen meni enem-  
män aikaa, mitä olimme alun perin ajatelleet, mutta olimme varanneet aikaa toteutus-  
vaiheelle kuitenkin vuoden 2023 loppuun asti. Halusimme lähettää testikäyttäjillemme  
ja opponoijillemme lähes lopullisen version oppaasta, joten he saivat sen kommentoitava-  
ksi joulukuussa 2023. Saimme palautteet saman kuukauden aikana ja muokka-  
simme vielä niiden perusteella oppaamme lopulliseen kuntoonsa. Tammikuussa 2024  
lähetimme viimeistellyn oppaan työelämäkumppanillemme, ja saimme siitä vielä hä-  
neltä kirjallisen palautteen.

Saimme aloitettua suunnitellusti projektimme päättämisvaiheen tammikuussa 2024.  
Päättämisvaiheessa kirjoitimme työmme raportin, ja kokosimme yhteen samaamme  
palautetta työelämäkumppanilta, testikäyttäjiltä sekä opponoijilta. Arvioimme sitä, miten  
hyvin onnistuimme projektimme tavoitteissa, päätehtävissä sekä laatukriteereissä.  
Koska opinnäytetyömme oli 2024 vuoden alussa hyvällä mallilla, otimme tavoitteeksi,  
että saisimme sen valmiiksi maaliskuulle 2024. Olimme saaneet siis hieman kirittyä al-  
kuperäistä aikataulutustamme. Onnistuimme uudessa tavoiteajassamme hyvin, ja  
saimme raportin kirjoitettua valmiiksi alkuvuodesta ja lähetimme työmme opettajille ar-  
viointiin. Julkaisimme ja esitimme opinnäytetyömme maaliskuussa. Suoritimme silloin  
myös kypsyysnäytteen.

## 8 Pohdinta

Toteutimme toiminnallisen opinnäytetyön eläinavusteisesta toimintaterapiasta autismikirjon nuorten kanssa. Menetelmä valikoitui työelämäkumppanilta nousseen tarpeen perusteella. Työelämäkumppanimme, Eläinkuusikko Oy, toivoi käyttöönsä materiaalia, jossa yhdistettäisiin eläinavusteisuus ja toimintaterapia. Lisätoiveena oli, että siinä korostettaisiin eri eläinten vahvuuksia. Kehitimme työelämäkumppanimme kanssa opaan, jossa esiteltiin lyhyesti eläinavusteinen toimintaterapia autismikirjon nuorten kanssa. Opas tuli Eläinkuusikko Oy:ssä opiskelevien eläinavusteisten valmentajien opetuksen tukimateriaaliksi.

Koemme sekä autismikirjon että eläinavusteisuuden olevan aiheita, jotka viime aikoina ovat näkyneet julkisessa keskustelussa. Esimerkiksi Ylen Kirjolla-sarja on nostanut esiin autismikirjolla olevien nuorten ja aikuisten arkea (Suvanto 2023). Myös eläinavusteinen toiminta on näkynyt uutisoinnissa positiivisesti (Kukko-Liedes 2022; Mattila 2022). Näiden aiheiden yhdistäminen toimintaterapian näkökulmasta tuntui merkitykselliseltä opinnäytetyöaihetta valitessamme. Valintaamme vahvisti se, että sekä eläinavusteisuus että toimintaterapia on mainittu autismikirjon Käypä hoito -suosituksessa (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito -suositus 2023). Rajasimme aiheen erityisesti autismikirjon nuoriin, sillä havaitsimme, että heistä löytyy tutkimustietoa huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi autismikirjon lapsista.

Haastetta projektimme toteuttamiseen loi se, että tutkittua tietoa autismikirjon nuorten eläinavusteisesta toimintaterapiasta on vähän. Erityisesti ajankohtaista suomenkielistä tutkimustietoa aiheesta ei löydy. Kaikista kolmesta aihealueesta löytyy englanninkielistä tutkittua tietoa omina osa-alueinaan, mutta yhdistettyä tietoa esimerkiksi toimintaterapiasta ja eläinavusteisuudesta, tai eläinavusteisuudesta ja autismikirjon nuorista, löytyy niukasti. Tästä syystä tietoa opinnäytetyötä varten on pitänyt yhdistellä ja hakea useista eri lähteistä. Varsinkaan eläinavusteisuudesta ei suomenkielistä tutkimuskirjallisuutta juurikaan ole (Hautamäki ym. 2018: 15–16). Haastetta tiedon etsinnälle loi myös se, että eläinavusteisen työskentelyn määritelmää Suomessa muutettiin opinnäytetyöprosessimme aikana. Onneksemme työelämäkumppanimme osasi tästä meille mainita, jolloin saimme ajankohtaista tietoa opinnäytetyöhömmme. Koemme, että näiden kolmen osa-alueen tutkiminen kokonaisuutena voisi hyvinkin edistää autismikirjon nuorten toimintaterapeutista kuntoutusta ja sen takia, aihetta olisi mielestämme hyvä tutkia lisää. Myös Autismikirjon Käypä hoito -suosituksessa mainitaan, että eläinavusteisuudesta autismikirjon henkilöiden kanssa tarvitaan lisätietoa (Autismikirjon häiriö: Käypä hoito

-suositus 2023). Koemme, että työllämme voisi olla merkitystä alallemme, sillä olemme yhdistäneet näitä kolmea osa-aluetta ja nähneet selkeän tarpeen aiheen lisätutkimukselle sekä Suomessa että ulkomailla. Näkisimme toimintaterapialla olevan nykyistä enemmän annettavaa asiakasryhmän kuntoutuksessa.

Teimme työtä pitkälti työelämäkumppanin toiveiden ja arvojen mukaisesti. Saamamme palautteen mukaan voimme todeta, että oppaasta palautetta antaneet eläinavusteisesti työskentelevät toimintaterapeutit sekä eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskelevat toimintaterapeutit kokivat oppaan olevan sovellettavissa heidän työhönsä. Myös työelämäkumppani koki oppaan hyödylliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Palautteen perusteella voimmekin siis todeta, että ainakin yksittäisille terapeuteille sekä työelämäkumppanillemme oppaalla on ollut merkitystä. Oppaamme kehitystavoitetta sen hyödyllisyydestä Eläinkuusikko Oy:n työntekijöille olisi mahdollista arvioida myöhemmin, sen käytön jälkeen.

Doris Piercen toiminnan terapeuttisen voiman malli oli vahvana taustateorianana koko prosessimme ajan. Halusimme liittää mallin eri ulottuvuudet eläinavusteisesta terapiasta saatavaan hyötyyn ja pohdimme sitä myös siltä kannalta, miten eläinavusteista terapiaa voitaisiin toteuttaa toiminnan vetoavuuden näkökulmasta. Tämä on toiminut pohjana oppaamme harjoitteiden luomiselle. Koemme, että erilaisten harjoitteiden suunnittelussa tämä malli toimii erinomaisesti, sillä sen avulla voi tarkistaa, mitä harjoitteita suunniteltaessa olisi hyvä ottaa huomioon.

Hyödynsimme työssämme taustalla myös ICF-luokitusta, sillä tämä on mainittu autismikirjon Käypä hoito- suosituksessa keinona kartoittaa autismikirjolla olevan henkilön toimintakykyä. ICF-luokitus ohjasi yhdessä toimintanimikkeistön kanssa toimintakyvyn osa-alueita, joihin harjoitteitamme suuntasimme. Saimme tästä paljon positiivista palautetta, ja koimme, että tämän avulla saimme suunnattua kuntoutusta Käypä hoito- suosituksen mukaiseen suuntaan.

Eettisyys näkyy työssämme vahvasti eläinten hyvinvoinnin korostamisen näkökulmasta. Halusimme työssämme painottaa, että eläin huomioitaisiin työparina, ei esimerkiksi terapian välineenä tai passiivisena asiana. Tämä oli tärkeä arvo myös Eläinkuusikko Oy:lle, jota he painottavat omassa työskentelyssään. Halusimme tuoda esiin esimerkiksi sen, että eläimellä tulisi olla aina mahdollisuus päästä poistumaan sille epämiellyttävästä tilanteesta. Tämän avulla voidaan välttää vaaratilanteita terapiassa, jos eläin käyttäytyisi stressaantuneesti. Työelämäkumppanimme palautteen mukaan onnistuimme hyvin tuomaan asian esille.

Pyrimme lisäämään työmme luotettavuutta hyödyntämällä teoriapohjassamme vertaisarvioituja tutkimusta. Valitsemastamme aiheesta löytyi kuitenkin vain vähän tutkittua tietoa, ja olemme joutuneet teoriaa kootessamme yhdistelemään tietoa eri lähteistä. Tämä vaikutti väistämättä työmme luotettavuuteen. Emme ole myöskään päässeet keilemaan kaikkia luomiamme harjoitteita käytännössä, mikä on otettava huomioon, kun pohdimme työmme luotettavuutta. Mainitsimme tästä myös oppaassa ja työelämäkumppanimme on käynyt harjoitteet läpi ja hyväksynyt ne. Koemme kuitenkin, että toimintaterapiassa terapeutin työhön kuuluu olennaisesti se, että harjoitteita tulee soveltaa asiakkaille sopiviksi. Projektimme arviointiin vaikutti myös se, että saimme neljältä testikäyttäjältä palautetta työstämme. Jos vastaajia olisi ollut enemmän, olisimme voineet saada yleistettävämpää palautetta. Nyt koimme haasteellisena sen, jos muutamat testikäyttäjät olivat olleet keskenään eri mieltä. Tämä oli kuitenkin asia, johon emme pystyneet suoranaisesti vaikuttamaan, ja olimme tyytyväisiä siihen, että ylipäänsä saimme testikäyttäjiltä palautetta.

Koemme, että tulevaisuudessa olisi hyvä perehtyä käsittelemme aiheisiin muun muassa seuraavien esimerkkien kautta. Toimintaterapian osalta eläinavusteisen toimintaterapian tavoitteenasettelusta olisi hyvä saada konkreettistakin tietoa. Tämä voisi auttaa hahmottamaan mihin eläinavusteista toimintaterapiaa on jo hyödynnetty. Lisäksi kirjallisuuskatsaus eläinavusteisuudesta nuorten kanssa työskenneltäessä voisi olla tarkoituksenmukainen, jotta jo olemassa olevaa tietoa olisi helpompi hyödyntää. Olisi hyvä saada myös tietoa suomalaisen yhteiskunnan näkökulmasta, kuinka paljon autismikirjon nuoret käytännössä toimintaterapiaa saavat. Tämän voisi toteuttaa esimerkiksi opinnäytetyön muodossa. Myös perheiden ja nuorten kokemuksia eläinavusteisesta toimintaterapiasta Suomessa voisi tutkia esimerkiksi tapaustutkimuksilla.

## Lähteet

Autismikirjon häiriö. Käypä hoito -suositus. 2023. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <<https://www.kaypahoito.fi/hoi50131?tab=suositus#K1>> Viitattu 20.4.2023.

Animal Assisted Intervention International 2013–2021. Animal Assisted Intervention. <<https://aai-int.org/aai/animal-assisted-intervention/>>. Viitattu 17.4.2023.

Boop, Cheryl & Cahill, Susan M. & Davis, Charlotte & Dorsey, Julie & Gibbs, Varleisha & Herr, Brian, . . . Lieberman, Deborah. 2020. Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process—Fourth Edition. *The American journal of occupational therapy* 74 (S2). 1–2.

Byström, Kristina M. & Lundqvist Persson, Cristina A. 2015. The Meaning of Companion Animals for Children and Adolescents with Autism: The Parents' Perspective. *Anthrozoös* 28 (2). 263–275.

Connor, Katherine & Miller, Julie 2000. Animal-assisted therapy: An in-depth look. *Scholarly Journal* 19 (3). 20–26.

Eläinkuusikko Oy. Koulutus-, hyvinvointi- ja kuntoutuspalveluja maaseudun rauhassa. <<https://elainkuusikko.fi/>>. Viitattu 3.3.2023.

Ervast, Leena & Raukola-Lindblom 2021. Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä – tutkittua tietoa ja kokemuksia. Helsinki: Sanasilta Oy.

Fine, Aubrey H. 2015. *Handbook on Animal-assisted Therapy: Foundations and Guidelines for Animal-assisted Interventions*. Academic Press. E-kirja.

Haroon, Munib 2019. *ABC of Autism*. E-kirja. Wiley-Blackwell.

Hautamäki, Lotta & Ramadan, Farid & Ranta, Paula & Haapala, Eija & Suomela-Markkanen, Tiina 2018. Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaan Suomessa. Kela. <<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/236987>>. Viitattu 20.2.2023.

Ikäheimo, Kaija 2013. *Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa*. Helsinki: Solution Models House.

Jämsä, Kaisa & Manninen, Elisa 2000. *Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla*. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.

Kosola, Silja & Marttinen, Elina. 2021. Nuoruusikä, elämän toinen mahdollisuus. Teoksessa: Kunttu, Kristina & Komulainen, Anne & Kosola, Silja & Seilo, Noora, Väyrynen,

Tommi & Aalto-Setälä, Reetta. 2021. Opiskeluterveys. E-kirja. Kustannus Oy Duodecim.

Kirby, Anne V & Morgan, Lisa & Hilton, Claudia 2023. Autism and Mental Health: The Role of Occupational Therapy. *The American Journal of occupational therapy* 77 (2).

Kostamo, Pipsa & Airaksinen, Tiina & Vilkkä, Hanna. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. E-kirja. Helsinki: Art House.

Kruger, Katherine & Serpell, James 2010. 3 - Animal-assisted interventions in mental health: Definitions and theoretical foundations. E-kirja.

Kukko-Liedes, Pirkko 2022. Siivekkäät kesävieraat tuovat iloa vanhusten palvelutaloon: "Aivan ihanaa", sanoo Kaisamaria Tiuraniemi Valentin-kukko sylissänsä. Yle. <<https://yle.fi/a/3-12471448>>. Viitattu 7.3.2024.

Lipponen, Maija & Vainio, Iiris & Ikäheimo, Kaija & Mattila-Rautiainen, Sanna & Raukola-Lindblom, Marjaana & Paasonen, Tanja 2023. Eläinavusteisuus Suomessa. Eduskunnan eläinavusteisen työryhmän termistötyöryhmä.

London, Maeve Doyle & Mackenzie, Lynette & Lovarini, Meryl & Dickson, Claire & Alvarez-Campos, Alberto 2020. Animal Assisted Therapy for Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder: Parent perspectives. *Journal of autism and developmental disorders* 50 (12). 4492–4503.

Lord, Catherine & Brugha, Traolach S. & Charman, Tony & Cusack, James, Dumas, Guillaume & Frazier, Thomas & ... Veenstra-VanderWeele, Jeremy 2020. Autism spectrum disorder. *Nature reviews. Disease primers*. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8900942/>> Viitattu 20.4.2023.

Lundström, Sebastian & Reichenberg, Abraham & Anckarsäter, Henrik & Lichtenstein, Paul & Gillberg, Christopfer. 2015. Autism phenotype versus registered diagnosis in Swedish children: prevalence trends over 10 years in general population samples. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4413835/>> Viitattu 21.4.2023.

Maïano, Cristophe & Normand, Claude L. & Salvat, Marie-Claude. & Moullec, Grégory. & Aimé, Annie 2016. Prevalence of School Bullying Among Youth with Autism Spectrum Disorders: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Autism research* 9(6). 601–615.

Mäntyneva, Mikko. 2016. Hallittu projekti: Jäntevästä suunnittelusta menestykselliseen toteutukseen. E-kirja. [Helsinki]: Kauppakamari.

Mattila, Jaana 2022. Terapialampaat tuotiin taas kriminaalipotilaiden hoidettaviksi Vaasassa – tärkeää on tuttuus: "Lampaat tuntevat meidät ja me tunnemme ne". Yle. <<https://yle.fi/a/3-12461220>>. Viitattu 7.3.2024.

Nurmi, Jari-Erik & Ahonen, Timo & Lyytinen, Heikki & Lyytinen, Paula & Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: Bookwell Oy.

Pierce, Doris 2003. *Occupation by Design. Building Therapeutic Power*. Philadelphia: F.A. Davis Company.

Pierce, Doris 2000. *Occupation by Design: Dimensions, Therapeutic Power, and Creative Process*. *The American Journal of Occupational Therapy* 55 (3). 249–259.

Rehn, Amy Kate & Caruso, Victoria Rose & Kumar, Saravana 2023. The effectiveness of animal-assisted therapy for children and adolescents with autism spectrum disorder: A systematic review. *Complementary therapies in clinical practice* 50. 101719–101719.

Ruuska, Kai 2012. *Pidä Projekti Hallinnassa: Suunnittelu, Menetelmät, Vuorovaikutus*. 7. painos. Talentum.

Sahin, Sedef & Kose, Barkin & Zarif, Meral 2018. *Animal-Assisted Therapy in Occupational Therapy*. ResearchGate. <[https://www.researchgate.net/publication/329091286\\_Animal-Assisted\\_Therapy\\_in\\_Occupational\\_Therapy](https://www.researchgate.net/publication/329091286_Animal-Assisted_Therapy_in_Occupational_Therapy)>. Viitattu 19.2.2023.

Silfverberg, Paul. 2007. *Ideasta projektiksi: Projektinvetäjän käsikirja*. Helsinki: Edita. E-kirja.

Silfverberg, Paul 2007. *Ideasta projektiksi. Projektityön käsikirja*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Socada, Lumikukka. 2021. *Oppimisvaikeudet ja neuropsykologiset häiriöt. Autismikirjolla oleva opiskelija*. Teoksessa: Kunttu, Kristina & Komulainen, Anne & Kosola, Silja & Seilo, Noora, Väyrynen, Tommi & Aalto-Setälä, Reetta. 2021. *Opiskeluterveys*. E-kirja. Kustannus Oy Duodecim.

Suomen Toimintaterapialiitto ry, Savolainen, Tuija. & Aralinna, Virpi 2017. *Toimintaterapianimikkeistö: Nomenklatur för ergoterapi*. Helsinki: Kuntaliitto. <<https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2596/toimintaterapianimikkeisto.pdf>>. Viitattu 15.12.2023.

Suvanto, Marjo 2023. Kirjolla-sarjasta on tullut nopeasti poikkeuksellinen hitti Yle Areenassa – sarja on nostanut autismia julkiseen keskusteluun. Yle. <<https://yle.fi/aihe/a/20-10004767>>. Viitattu 7.3.2024.

Suvilehto, Pirjo 2022. *Inspiroivat ja parantavat eläimet*. Helsinki: Avain.

Tanner, Kelly & Hand, Brittany N. & O'Toole, Glyn & Lane, Alison E. 2015. Effectiveness of Interventions to Improve Social Participation, Play, Leisure, and Restricted and Repetitive Behaviors in People with Autism Spectrum Disorder: A Systematic Review. *The American journal of occupational therapy* 69 (5). 1–12.

Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos 2023. *Toimintakyky - ICF-luokitus*. <<https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/icf-luokitus>> Viitattu 21.4.2023.

Toimintaterapeuttiliitto. Toimintaterapian ydinviesti. <[https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi\\_ydinviesti\\_ja\\_narratiivi\\_105x210.pdf](https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_ydinviesti_ja_narratiivi_105x210.pdf)> Viitattu 20.4.2023.

Tomchek, Scott D. 2016. Occupational Therapy Practice Guidelines for Individuals With Autism Spectrum Disorder. E-kirja. AOTA Press.

Torkko, Niina 2021. Kehittämistyön tuotteistaminen – Opas hanketyön näkyväksi tekemiseen. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Vehmasto, Elina & Lipponen, Maija 2021. Eläinavusteinen psykososiaalinen kuntoutus. Aikakausikirja Duodecim. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo16383>>. Viitattu 19.2.2023.

## Palautelomake

# Eläinavusteinen toimintaterapia autismikirjon nuorten kanssa

Hei,

Olemme Kia ja Noora. Olemme kolmannen vuoden toimintaterapeuttiopiskelijoita Metropolian Ammattikorkeakoulusta, ja teemme opinnäytetyönämme opasta Eläinpuusikko Oy:lle koskien eläinavusteista toimintaterapiaa autismikirjon nuorten kanssa. Oppaan on tarkoitus toimia tukena Eläinpuusikko Oy:n eläinavusteisen valmentajan koulutuksen tukimateriaalina. Opas on suunnattu toimintaterapeuteille, mutta sitä on mahdollisuus muidenkin ammattiryhmien hyödyntää.

Oppaamme laatukriteereinä olivat tuotteen visuaalinen selkeys, yhteistyökumppanin arvojen näkyminen (eläinten hyvinvointi työskentelyssä) sekä tuotteen mukautuvuus.

Palautekyselyn kysymykset ovat laadittu näiden kriteerien täyttymisen arvioimiseen.

Muokkaamme opasta vielä teidän antamanne palautteen perusteella.

Kiitos kun tulit vastaamaan kyselyymme. Haluamme painottaa, että kysely on täysin anonymi ja arvostamme kaikkia vastauksia, joita saamme. Palautteella on suuri merkitys työmme kehittämiseen. Kyselyn lopussa on vielä avoimen palautteen osio, jonne toivomme teiltä kaikenlaista palautetta, jota teille heräsi oppaasta tai palautelomakkeesta.

Vastaathan 20.12.2023. mennessä!

Iso kiitos yhteistyöstä!

### 1. Olen...

*Merkitse vain yksi soikio.*

Eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskeleva toimintaterapeutti

Eläinavusteisesti työskentelevä toimintaterapeutti

Eläinavusteiseksi valmentajaksi opiskeleva muun ammattiryhmän edustaja

Muu:

---

2. Oppaassa hyvää oli...

---

---

---

---

---

3. Oppaassa kehitettävää oli...

---

---

---

---

---

4. Oppaan sisältö kokonaisuutena voisi palvella opiskeluani eläinavusteiseksi valmentajaksi

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

5. Uskon, että voisin käyttää oppaassa olevia harjoitteita eläinavusteisessa työskentelyssä.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

6. Oppaassa tulee hyvin esiin toimintaterapeuttinen näkökulma

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

7. Oppaassa otetaan huomioon erilaisten eläinten vahvuuksia terapiassa.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

8. Opas oli helppolukuinen. *Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

9. Opas oli visuaalisesti selkeä.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

10. Oppaassa oli sopiva määrä teoriaa.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

11. Oppaassa oli sopiva määrä käytännön harjoituksia.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

12. Oppaassa nostetaan esille eläinten hyvinvointiin liittyviä tekijöitä.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

13. Oppaassa on hyödynnetty tutkittua tietoa.

*Merkitse vain yksi soikio.*

- Täysin samaa mieltä
- Melko samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Melko eri mieltä
- Täysin eri mieltä

14. Jos vastasit jossain väittämässä "melko eri mieltä" tai "täysin eri mieltä" voit perustella ne halutessasi tässä.

---

---

---

---

---

15. Kommentteja, palautetta, kehitysehdotuksia tai muuta mielen päällä

---

---

---

---

---

---